

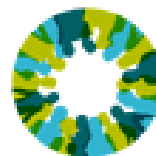

***Tweede
voortgangsrapportage***

***Update april 2009 –
november 2009***

Nederlands
Jeugd
instituut

Regionale aanpak kindermishandeling

Tweede voortgangsrapportage

Update april 2009 – november 2009

Nederlands Jeugdinstituut
Utrecht

12 november 2009

Klaas Kooijman
Ria Schouten
Peter van der Linden

Inhoud

Voorwoord	7
Samenvatting: ontwikkelingen sinds 1^e voortgangsrapportage	9
1. Landelijke beeld:	11
Regionale aanpak kindermishandeling in kaart gebracht	11
Startfoto Regionale aanpak kindermishandeling	12
Regionaal werkplan	16
Regionaal handelingsprotocol.....	18
Regionaal scholingsplan	22
Voortgang algemeen	24
2. Ontwikkelingen per regio	27
3. Good practices: een overzicht	49
4. Activiteiten en plannen: van 2009 naar 2010	53
5. Conclusies	55
Bijlage 1: Tabel mijlpalen / procesafspraken per 12 november 2009.....	57
Bijlage 2: Highlights regionale werkplannen Amsterdam en Gouda/Leiden	59
Bijlage 3: Tabellen startfoto's Regionale aanpak kindermishandeling.....	63

Voorwoord

Dit is de tweede voortgangsrapportage van het Nederlands Jeugdinstituut aan het programmaministerie voor Jeugd en Gezin over de voortgang van het project Regionale aanpak kindermishandeling. Een eerdere versie werd reeds op 15 september 2009 aangeboden aan het programmaministerie. Deze *update* bestrijkt de periode april tot medio november 2009 en is gebaseerd op drie bronnen:

- Door de regio's ingevulde enquêtes over de voortgang per eind oktober/begin november 2009;
- Maandrapportages van de implementatieadviseurs per medio november 2009;
- Regionale werkplannen, voor zover deze nu bij het Nederlands Jeugdinstituut zijn aangeleverd.

In de rapportage treft u onder andere aan:

- Een samenvatting van de ontwikkelingen sinds de eerste voortgangsrapportage (deze had betrekking op de periode tot april 2009);
- Geactualiseerde landkaartjes met toelichtingen, die op hoofdpunten laten zien hoe het met de voortgang van de Regionale aanpak kindermishandeling in de 37 regio's is gesteld;
- Een uitgebreid overzicht van de ontwikkelingen per regio;
- Een overzicht van wat de regio's zelf en de implementatieadviseurs aanmerken als *good practices*;
- Conclusies en een blik vooruit naar 2010;
- Bijlagen die een gedetailleerder beeld geven van enkele regionale werkplannen en van de eerste 20 startfoto's Regionale aanpak kindermishandeling.

Opvallend is dat het project Regionale aanpak kindermishandeling in deze tweede rapportage periode in een stroomversnelling terecht is gekomen. Waar in het eerste jaar nog in alle regio's sprake was van 'fundamenten leggen' – organiseren projectstructuur, aanstellen regiocoördinator, uitvoeren van de startfoto – zien we nu dat de gecoördineerde regionale aanpak duidelijk in de steigers is komen te staan. Startfoto's zijn bijna overal gemaakt en regionale werkplannen zijn grotendeels opgesteld en klaar voor uitvoering. In veel regio's zijn de eerste *good practices* al te benoemen.

Ongetwijfeld zal de derde voortgangsrapportage (maart 2010) laten zien dat deze ontwikkelingen zich hebben voorgezet. Alle partijen werken daar hard aan mee. Het programmaministerie voor Jeugd en Gezin en het Nederlands Jeugdinstituut door het creëren van voorwaarden en landelijke ondersteuning. Maar vooral de coördinatoren, gemeenten en betrokken instellingen in de 37 regio's zelf, die in de afgelopen zeven maanden veel werk hebben verzet om tot een goede en sluitende regionale aanpak van kindermishandeling te komen. Deze rapportage doet daarvan verslag.

Samenvatting: ontwikkelingen sinds 1^e voortgangsrapportage

De ontwikkelingen in de 37 regio's¹ gaan hard. Deze voortgangsrapportage van 12 november 2009 geeft een beeld dat in feite elke week zou moeten worden aangepast. Wat opvalt is de stroomversnelling waarin het project Regionale aanpak van kindermishandeling terecht is gekomen. Stond het eerste jaar nog in het teken van voorbereidende activiteiten - het ontwikkelen van een regionale projectstructuur, de aanstelling van een regiocoördinator, het in kaart brengen van de uitgangssituatie (startfoto) en samenwerkingspartners vinden - nu lijkt overal in het land een beweging ingezet om werk te maken van de Regionale aanpak kindermishandeling.

In vergelijking met de eerste voortgangsrapportage, die betrekking had op de periode maart 2008 – maart 2009 (dus ruim zeven maanden geleden), zijn de belangrijkste verschuivingen ten aanzien van de procesafspraken tussen programmaministerie voor Jeugd en Gezin en de centrumgemeenten:

- De *regionale projectstructuur* is overal vormgegeven. Eind maart gold dit nog maar voor de helft van de regio's. Enkele opvallende punten:
 - Onderling vertoont deze structuur verschillen, bijvoorbeeld wat betreft de *aansluiting bij al bestaande structuren* voor de aanpak van huiselijk geweld of de vorming van Centra voor Jeugd en Gezin. Veelal wordt een samenwerking en aansluiting gecreëerd met beide structuren, maar er is bestuurlijk iets vaker sprake van aansluiting bij de structuur voor de aanpak van huiselijk geweld.
 - Ook wat betreft de *interne projectstructuur* zijn er verschillen. In sommige regio's is er sprake van een structuur waarin een specifieke stuurgroep Regionale aanpak kindermishandeling actief is, in andere regio's is echter gekozen voor bestuurlijke inbreng via bestaande structuren en heeft men gekozen voor een breed samengestelde projectgroep en/of klankbordgroep. Rond de uitvoering van concrete actiepunten uit het werkplan zijn vaak aparte werkgroepen geformeerd.
 - De medewerking van diverse partijen krijgt eveneens op diverse manieren vorm. Bijvoorbeeld kunnen *provincies* deel uitmaken van de regionale stuurgroep, maar het kan ook zijn dat een provincie in meer algemene zin deelneemt aan diverse overlegvormen, bijvoorbeeld op het gebied van scholing van professionals. In alle regio's is sprake van een vorm van betrokkenheid van de provincie, al dan niet door directe deelname aan de bestuurlijke structuur. Zo organiseert bijvoorbeeld de provincie Brabant (zonder specifieke bestuurlijke structuur ten aanzien van kindermishandeling) vier maal per jaar een bijeenkomst met de coördinatoren Regionale aanpak kindermishandeling van de vijf centrumgemeenten (Breda, Eindhoven, Tilburg, 's-Hertogenbosch en Helmond) en Bureau Jeugdzorg.

¹ Hoewel formeel sprake is van 35 centrumgemeenten, zullen wij in deze rapportage spreken van 37 regio's. Twee centrumgemeenten zijn opgesplitst in twee regio's: centrumgemeente Arnhem is opgedeeld in de regio's Arnhem en Achterhoek, centrumgemeente Zwolle in IJsselland en Noord-Veluwe.

- Elke regio heeft nu de aanstelling van een *regiocoördinator* geregeld (in maart 2009 was dit voor vijf regio's nog niet het geval).
- Het overgrote deel van de regio's heeft nu de regionale *startfoto* met de Checklist startfoto regionale aanpak kindermishandeling afgerond. Op 12 november 2009 zijn 32 van de 37 startfoto's gereed, waarvan er 29 zijn aangeleverd aan het Nederlands Jeugdinstituut. Eind maart waren dat er nog maar 11.
- Wat betreft de stand van zaken rond de *regionale werkplannen* valt op dat sinds maart grote vorderingen zijn geboekt. Per november 2009 hebben 21 regio's een werkplan (in concept) gereed (in maart 4 regio's). In dit geval is er dus een plan dat door de betreffende regionale stuurgroep is goedgekeurd en dat gereed is voor uitvoering of al gedeeltelijk in uitvoering is genomen. Daarnaast zijn werkplannen inmiddels in 11 regio's ook bestuurlijk goedgekeurd (in maart nog geen enkele regio). Per november heeft nog één regio het regionale werkplan 'in voorbereiding' (in maart 14 regio's) en hebben vier regio's nog geen concrete start gemaakt met het opstellen van een werkplan (in maart waren dit nog 17 regio's). Overigens verschilt het traject voor bestuurlijke goedkeuring of draagvlak per regio. In een aantal gevallen is bestuurlijke goedkeuring bijvoorbeeld gedelegeerd naar de stuurgroep. Een formele bestuurlijke goedkeuring waarin het werkplan door alle colleges van de regiogemeenten per centrumgemeente is geaccordeerd zal dus niet in alle regio's plaatsvinden.
- Ten aanzien van de *regionale handelingsprotocollen* en *regionale scholingsplannen* had eind maart het overgrote deel van de regio's (25 voor het regionaal handelingsprotocol, 27 voor het scholingsplan) nog geen actie ondernomen. Nu, ruim zeven maanden later, zien we dat 30 regio's een regionaal handelingsprotocol in voorbereiding hebben, en 22 regio's een regionaal scholingsplan. Acht regio's zijn al bezig (onderdelen van) hun regionale scholingsplan uit te voeren.

1. Landelijke beeld:

Regionale aanpak kindermishandeling in kaart gebracht

Op de volgende pagina's is de voortgang van de Regionale aanpak kindermishandeling overzichtelijk op landkaarten van Nederland weergegeven. Hiermee wordt in een oogopslag duidelijk hoe de stand van zaken is wat betreft belangrijke ontwikkelingen en mijlpalen. Vervolgens is er per landkaart een korte toelichting.

Startfoto Regionale aanpak kindermishandeling

Startfoto Regionale aanpak kindermishandeling

Stand van zaken:

Het overgrote deel van de regio's (n=32; 86,5%) heeft de startfoto gereed. Een kleine groep (n=5; 13,5%) heeft de startfoto nog in voorbereiding.
(Zie ook Bijlage 1, tabel mijlpalen / procesafspraken per 12 november 2009, kolom 2).

Er is een vragenlijst *Checklist Startfoto* ontwikkeld voor de 37 regio's. Het doel van deze checklist is de regiocoördinatoren te helpen om in kaart te brengen hoe de aanvangssituatie in hun regio is wat betreft de aanpak van kindermishandeling. Ook moet de startfoto per regio (een liefst door alle partijen gedragen) inzicht genereren in prioriteiten voor gewenste acties, als aanzet voor het regionale werkplan.

Resultaten eerste 20 startfoto's

Eind juni 2009 hebben we voor het eerst gerapporteerd over de tot dan toe gemaakte en bij het Nederlands Jeugdinstituut ingeleverde startfoto's. Voor deze rapportage is een selectie gemaakt uit de in totaal 43 vragen van de *Checklist Startfoto*. Hierbij is gekozen voor de 11 vragen die in de checklist zijn aangeduid als *quick wins* en daarnaast vier vragen die het ministerie voor Jeugd en Gezin hieraan graag toegevoegd wilde zien. Deze rapportage betrof in totaal vijftien startfoto's.

De stand van zaken op 12 november 2009 is dat het Nederlands Jeugdinstituut 27 van de 30 ingevulde startfoto's heeft ontvangen. Nog niet al deze startfoto's zijn op dit moment ingevoerd in het data-analyseprogramma SPSS. Onderstaande conclusies gaan over twintig ingevoerde startfoto's. Dit betreft de volgende gemeenten: *Alkmaar, Almere, Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Delft, Den Bosch* (*'s-Hertogenbosch*), *Den Helder, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Gouda, Heerlen, Helmond, Hilversum, Leiden, Maastricht, Utrecht, Venlo en Vlissingen*. Voor een gedetailleerd overzicht van de tabellen zie [bijlage 3](#). Hieronder geven we een beknopte samenvatting.

De twintig geanalyseerde startfoto's leveren een beeld op van de uitgangssituatie in de regio's wat betreft de aanpak kindermishandeling bij aanvang van het project (globaal het eerste halfjaar van 2009). Dit beeld wordt onderverdeeld naar preventie, interventies bij vroege signalen en reacties op vermoedens en constatering.

1. Preventie

Als we kijken naar de stand van zaken in de regio's wat betreft de twee specifieke preventiethema's waarover wij rapporteren, dan kunnen we spreken van een weinig rooskleurig beeld. Slechts in vier regio's vinden in een deel van de gemeenten voorlichtingsactiviteiten plaats over geweldloos opvoeden en over het *Shaken Baby* Syndroom. Bovendien zijn er in verhouding weinig regio's waar deze activiteiten in ontwikkeling zijn. Op geen enkel ander punt uit de startfoto wordt zo slecht gescoord als op deze beide preventieactiviteiten.

Naar alle waarschijnlijkheid komt in deze situatie in de nabije toekomst verbetering, want het grootste deel van de regio's geeft aan in het kader van de regionale aanpak kindermishandeling actie te willen op dit punt. Welke acties dit zijn, staat beschreven in de regionale werkplannen.

De ontplooiing van preventieactiviteiten voor risicogezinnen is in de regio's weliswaar verder gevorderd dan de algemene preventieactiviteiten, maar ook hier geeft het algehele beeld nog weinig reden tot tevredenheid. Vooral op de activiteit *Screening van alle vrouwen tijdens de*

zwangerschap of kort na de geboorte van hun kind om de meest extreme risico's op kindermishandeling zo vroeg mogelijk te signaleren wordt slecht gescoord. In slechts één van de twintig regio's waar bijna alle vrouwen worden gescreend. Meerdere regio's zien dit als een taak van verloskundigen, kraamzorg en jeugdgezondheidszorg en geven aan dat scholing op het gebied van vroegsignalering en motiveren van de ouders hulp te vragen gewenst is.

2. Interventies bij vroege signalen

In dit kader is gevraagd of professionals die met ouders en kinderen werken regelmatig geschoold worden in het signaleren van en handelen bij kindermishandeling. De professionals in de jeugdgezondheidszorg worden in vergelijking met andere werksoorten (onderwijs, kinderopvang, jeugdwelzijnswerk, maatschappelijk werk, gezondheidszorg algemeen) het meest regelmatig geschoold in het signaleren van en handelen bij kindermishandeling. Ook de jeugdzorg laat een positief beeld zien; in een groot deel van de regio's vindt regelmatige scholing plaats. Wel is er grote behoefte aan meer structurele scholing; bijna alle regio's zijn van plan dit aan te pakken.

3. Reacties op vermoedens en constatering

Geprotocolleerd werken

In achttien van de twintig regio's heeft een deel van de gemeenten of een deel van de instellingen een meldcode of protocol kindermishandeling in gebruik of in ontwikkeling. Hetzelfde beeld zien we als het gaat om regelmatige scholing van medewerkers van instellingen. Kortom: op dit gebied zijn er veel activiteiten, die echter veelal niet dekkend zijn voor de hele regio. Het overgrote deel van de regio's geeft aan op dit punt nog verder actie te wensen.

Een regionaal handelingsprotocol komt nog relatief weinig voor. Slechts één regio (Amsterdam) geeft aan dat dit er is in alle regiogemeenten. In de overige regio's heeft slechts een deel van de gemeenten een regionaal protocol, is dit in ontwikkeling of zijn gegevens hierover onbekend. In het overgrote deel van de regio's heeft men behoefte aan verdere actie op dit punt. Hierbij zijn er de volgende prioriteiten: (gezamenlijke) scholing, het actief uitvoeren van convenanten en het beleidsmatig inbedden van vaak nog persoonsgebonden samenwerking op casusniveau.

In twaalf van de twintig regio's maken artsen en verpleegkundigen gebruik van een SPUTOVAMO-formulier om kinderen met verwondingen of medische klachten te screenen op de mogelijkheid van kindermishandeling. Hieraan is in bijna alle gevallen gekoppeld dat artsen en verpleegkundigen ook volgens een protocol handelen. Scholing en afstemmen (één gezamenlijk protocol per regio) blijven hierbij een belangrijke wens.

Ketensamenwerking

In ruim de helft van de regio's zijn voor alle betrokken gemeenten samenwerkingsafspraken tussen AMK, politie en OM aanwezig of in ontwikkeling. Het vastleggen van deze afspraken is echter nog minder ver gevorderd, dit is (gedeeltelijk) het geval in negen regio's. Het merendeel van de regio's wil graag verdere actie op dit punt.

Tweede van de regio's zegt in de ontwikkeling van zorgaanbod aan te sluiten bij de landelijke trajecten *LAAK* en *Beter Beschermd*. Echter, slechts één regio haalt op dit moment de binnen *Beter Beschermd* vastgestelde normen voor de maximale tijdsduur van het traject van melding van kindermishandeling tot de start van een jeugdbeschermingsmaatregel. In zestien regio's vindt er (in een deel van de gemeenten) een casuïstiekoverleg plaats tussen AMK, bureau jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming. In een aantal regio's zijn op dit gebied dus

nog duidelijk verbeteringen mogelijk, met name waar het gaat om het verkorten van de doorlooptijd en het vastleggen van afspraken over de hele keten.

Hulpverlening

Hulpverlening volgens het *wraparound care* model² vindt op bescheiden schaal in twee regio's plaats, maar wel is dit in de helft van de regio's in ontwikkeling. Voor de behandeling van mishandelende ouders zijn in de helft van de regio's diverse effectieve interventies beschikbaar of in ontwikkeling. Desalniettemin lijkt het in veel regio's te ontbreken aan een gecoördineerd aanbod, dat bij alle betrokken partijen bekend is, en aan een afgestemde combinatie van interventies.

Veiligheidstaxatie

Tweederde van de regio's werkt (in een deel van de gemeenten) met een methode van gestructureerde besluitvorming om de veiligheid van kinderen te beoordelen tijdens het hele traject van melding tot en met afsluiting van de hulp. Instrumenten en werkwijzen hiervoor zijn met name in gebruik bij bureau jeugdzorg en AMK, in veel mindere mate bij andere organisaties.

² In dit model gaat het om hulpverlening bij mishandeling aan kinderen en ouders door een onderbouwde en gecoördineerde combinatie van interventies. Dit model biedt op concrete doelen gerichte coaching van het gezin, door intensieve *family support* en het voorzien in materiële en financiële randvoorwaarden, terwijl de coach tegelijkertijd specifieke interventies kan inroepen (zie Hermanns, 2008).

Regionaal werkplan

Regionaal werkplan

Stand van zaken:

In 11 regio's (29,7%) is het werkplan inmiddels bestuurlijk geaccordeerd en in uitvoering. Dit wil zeggen dat het werkplan formeel door de relevante en betrokken bestuurlijke colleges is goedgekeurd. Daarnaast hebben 21 regio's (56,8%) hun werkplan in concept gereed. Dit wil zeggen dat het plan door de regionale stuurgroep is goedgekeurd en gereed is voor uitvoering. Eén regio heeft het werkplan nog in voorbereiding. Een kleine groep regio's (n=4; 10,8%), die allemaal nog bezig zijn met het uitvoeren van de startfoto, is nog niet overgegaan tot het concreet ontwikkelen van een regionaal werkplan.

(Zie ook Bijlage 1, tabel mijlpalen / procesafspraken per 12 november 2009, kolom 3).

Overigens verschilt het traject voor bestuurlijke goedkeuring of draagvlak per regio. Een formele bestuurlijke goedkeuring waarin het werkplan door alle colleges van alle regiogemeenten is geaccordeerd zal dus niet in alle regio's plaatsvinden.

In Eindhoven is bijvoorbeeld sprake van een werkplan dat na elke fase weer kan worden bijgesteld. Zo kan het plan telkens worden aangepast aan nieuwe inzichten. Het plan krijgt daardoor het karakter van een *learning history*.

Ook in de regio Hollands Midden (zie hieronder) heeft men wat dit betreft kennelijk een pragmatische insteek gekozen, waarbij bestuurlijke goedkeuring kon worden gegeven zonder dat een langdurige gang door de bestuurlijke colleges noodzakelijk was. De noodzaak van zorgvuldige besluitvorming enerzijds en het belang om 'de vaart er in te houden' anderzijds spelen hierbij een rol.

Voor de uitvoering van concrete actiepunten uit het werkplan zijn vaak aparte werkgroepen geformeerd. In Eindhoven bijvoorbeeld bevat het werkplan 10 speerpunten (zie hoofdstuk 2), die zijn verdeeld over vier werkgroepen. De werkgroepen, voorgezeten door ambtenaren van de randgemeenten, zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van verschillende speerpunten. Elk speerpunt heeft een ambassadeur die de voortgang bewaakt. In Vlissingen worden deelonderwerpen samen met partners verder uitgewerkt, waaronder een actief AMK.

In bijlage 2 geven we ter nadere illustratie de *highlights* weer van twee regionale werkplannen, waarvan het ene al bestuurlijk is goedgekeurd namelijk regio Hollands Midden (centrumgemeenten Gouda en Leiden) en het andere al zeer ver gevorderd is wat betreft de bestuurlijke goedkeuring, namelijk regio Amsterdam-Amstellanden (centrumgemeente Amsterdam).

Voor meer informatie over alle regionale werkplannen verwijzen we naar hoofdstuk 2, waar de ontwikkelingen per regio gedetailleerd worden beschreven en ook actiepunten uit de werkplannen aan de orde komen.

Regionaal handelingsprotocol

Regionaal handelingsprotocol

Stand van zaken:

Het merendeel van de regio's (n=32; 86,5%) heeft een regionaal handelingsprotocol in voorbereiding of ontwikkeling. De overige vijf regio's hebben nog geen concrete actie ingezet om een regionaal handelingsprotocol te ontwikkelen.

(Zie ook Bijlage 1, tabel mijlpalen / procesafspraken per 12 november 2009, kolom 4).

Bij een regionaal handelingsprotocol gaat het om regionale samenwerkingsafspraken, vastgelegd met alle bij de aanpak van kindermishandeling betrokken partijen, over de kernvragen: 'Wie doet wat wanneer en is waarvoor verantwoordelijk?' en 'Wie voert de regie op beleids- en uitvoeringsniveau?' Een compleet regionaal handelingsprotocol *Sluitende aanpak kindermishandeling* bevat de volgende componenten:

1. Op beleidsniveau: samenwerkingafspraken en een convenant Regionale aanpak kindermishandeling.
2. Op uitvoeringsniveau:
 - (Samenwerkings)afspraken over signaleren en risicotaxatie, handelen bij zorgen en vermoedens, verwijzen, toeleiden en terugkoppelen, advies vragen en melden en zorgcoördinatie;
 - Een regionale meldcode (gericht op handelen bij een vermoeden van kindermishandeling);
 - Handelingsprotocollen voor de diverse betrokken instellingen.
3. Afspraken over implementatie: zorgen dat het werkt (o.a. door scholing, monitoring en evaluatie).

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft een handreiking voor de regio's gemaakt voor het 'op maat' maken van een regionaal handelingsprotocol. De handreiking is voorzien van een checklist en veel informatie over al bestaande landelijke en regionale meldcodes, convenanten etc. Dit alles is beschikbaar op www.aanpakkindermishandeling.nl.

Er zijn regio's met een eigen aanpak, die een kwalitatief goede invulling kan zijn van een regionaal handelingsprotocol. Zo is Tilburg bezig met een digitale beslisboom van/voor alle professionals, die het handelingsprotocol functioneel invult.

Daarnaast preluderen veel regio's op de aangekondigde wettelijke verplichting voor instellingen en zelfstandig beroepsbeoefenaren tot het hebben van een meldcode. Men is bezig meldcodes te ontwikkelen voor diverse sectoren (bijvoorbeeld in de regio Dordrecht), gebruik makend van beschikbare voorbeelden en van het (concept) landelijke basismodel, dat nu wordt ontwikkeld door het programmaministerie voor Jeugd en Gezin.

Ook is te zien dat regio's bezig zijn om bestaande regionale convenanten en protocollen aan te passen en uit te breiden. Bijvoorbeeld regio Gouda maakt een update van het huidige convenant huiselijk geweld en benoemt daarin expliciet kindermishandeling (evenals eerge relateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking). Het huidige convenant wordt uitgebreid met samenwerkingafspraken in de keten en meldcode, ondertekend door partners. Er wordt een handelingsprotocol opgesteld dat alle betrokken instellingen handvatten geeft hoe te handelen bij een vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling, en wie er wanneer en waarvoor verantwoordelijk is. Dit is een belangrijke stap op weg naar een integrale regionale meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling zoals het kabinet die voorstaat.

Ook de regio Amsterdam-Amstellanden evalueert het al bestaande *Amsterdams Protocol Kindermishandeling* en stelt dit bij, waarbij ook de samenhang met de regionale *Kindspoor* afspraken en werkwijze wordt betrokken. In het regionale handelingsprotocol wordt een uniforme meldcode opgenomen, rekening houdend met bestaande meldcodes.

Regionaal scholingsplan

Regionaal scholingsplan

Stand van zaken:

Acht regio's (21,6%) hebben inmiddels een regionaal scholingsplan in uitvoering genomen. Ruim de helft van alle regio's (n=22; 59,5%) heeft op dit moment een regionaal scholingsplan in voorbereiding, en zeven regio's (18,9%) hebben nog geen regionaal scholingsplan in ontwikkeling genomen.

(Zie ook Bijlage 1, tabel mijlpalen / procesafspraken per 12 november 2009, kolom 5).

Opvallende punten uit de scholingsplannen die inmiddels in uitvoering zijn genomen in Almere, Eindhoven, Enschede, Gouda, Helmond, Leeuwarden, Leiden en Tilburg:

- In *Almere* wordt gewerkt aan scholing met een digitaal handboek CJG/RAAK, door middel van e-learning van *The Next Page* van de Augeo Foundation. Meldcode en handelingsprotocol is onderdeel van de scholing.
- In *Eindhoven* is een map samengesteld met het scholingsaanbod dat in de regio aanwezig is. Uitwerking van het speerpunt 'scholing' richt zich met name op een train-de-trainers traject (hiervan zijn inmiddels twee pilots uitgevoerd), en het maken van een planning van uit te voeren scholingen: wie doet wat wanneer.
- In *Enschede* is het een scholingsplan in uitvoering gericht op training van vroegtijdig signaleren en *Triple P*. Gefaciliteerd door de provincie Overijssel en breed aangeboden aan kinderopvang, peuterspeelzalen en basisscholen. Dit vindt plaats in afstemming met de procesafspraken die in deze regio zijn gemaakt rond de ontwikkeling van het CJG.
- *Gouda* is inmiddels gestart met een training *Omgaan met vermoedens van kindermishandeling* voor peuterspeelzalen en kinderopvang, en heeft scholing voor het onderwijs in voorbereiding.
- In *Helmond* zijn aanbieders van scholing gekozen voor een aantal sectoren/beroepsgroepen. Voor de sector basisonderwijs is een verdiepingmodule kindermishandeling in het scholingscurriculum ontwikkeld.
- In *Leeuwarden* is een basistraining *Preventie en aanpak kindermishandeling* in afstemming/samenwerking met het CJG van start gegaan.
- *Leiden* is gestart met scholing voor peuterspeelzalen en kinderopvang en intern begeleiders van het basisonderwijs. Voor beroepsgroepen in de gezondheidszorg zijn scholingen in voorbereiding.
- Vermeldenswaard is dat de gemeente *Tilburg* de komende periode 1 miljoen euro uittrekt voor scholing van de professionals in de regio over kindermishandeling.

Voortgang algemeen

Voortgang algemeen

Stand van zaken:

Hier gaat het om een oordeel dat de implementatieadviseurs van het Nederlands Jeugdinstituut geven over het tempo en de inhoudelijke kwaliteit van de ontwikkelingen in de betreffende regio.

(Zie ook Bijlage 1, tabel mijlpalen / procesafspraken per 12 november 2009 , kolom 6).

Het overgrote deel van de regio's (n=28; 75,7%) wordt door de implementatieadviseurs beoordeeld als 'regulier'. In deze categorie hebben regio's de startfoto afgerond, hebben zij het werkplan in voorbereiding of in concept gereed, en is vaak ook al actie ondernomen op het gebied van het regionale scholingsplan en/of het regionale handelingsprotocol.

Vier regio's (10,8%) worden door de implementatieadviseurs beoordeeld als 'voorloper'. Dit geldt voor de regiogemeenten Eindhoven, Helmond, Leeuwarden en Vlissingen. De term 'voorloper' hangt per gemeente samen met verschillende zaken:

- *Leeuwarden:* In deze centrumgemeente is de regiocoördinator in maart 2009 gestart. In de tussenliggende periode werden verschillende zaken zeer voortvarend aangepakt: er is een projectteam geformeerd onder leiding van de centrumgemeenten met grotere gemeenten en provincie plus tal van veldorganisaties. Goede verbindingen zijn gelegd met verschillende initiatieven (ontwikkelen scholingsaanbod) en bestaande structuren. Er wordt nauw aangesloten bij de CJG-ontwikkeling in de provincie, onder andere door de uitvoering van de startfoto te koppelen aan een enquête over de CJG-ontwikkeling. En intussen is de uitvoering van het scholingsplan van start gegaan. Dit scholingsplan van Leeuwarden wordt in andere regio's als voorbeeld genomen.
- *Eindhoven:* deze centrumgemeente is al zeer ver met het uitwerken van een aantal actiepunten uit de startfoto. Met name geeft men uitvoering aan het verzorgen van train-de-trainers werkwijze voor scholing van uitvoerend werkers. De randgemeenten zijn via een regionaal startcongres betrokken en worden verantwoordelijk gemaakt voor de uitvoering van de verschillende speerpunten. Werkgroepen geven vorm aan die uitvoering. De kracht van de voortgang van de Regionale aanpak kindermishandeling in Eindhoven ligt in het feit dat deze aanpak is geïntegreerd in het totale Eindhovense jeugd beleid en goed aansluit bij de daar bestaande zorgstructuur (o.a. SPIL-centra en casuoverleg aansluitend op CJG's). Het thema staat op ieders kaart en er zijn korte lijnen.
- *Helmond:* deze centrumgemeente had als een van de eerste de startfoto afgerond en vertaald in een aantal concrete speerpunten op de verschillende niveaus van het zorgcontinuüm. Er is een breed samengesteld, actieve stuurgroep. Het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding, het scholingsplan is gereed en gedeeltelijk al in uitvoering. De regiocoördinator informeert en activeert de betrokken partners in de regio onder andere door het uitbrengen van regionale nieuwsbrieven over de aanpak van kindermishandeling.
- *Vlissingen:* in mei 2009 is de startfoto gemaakt tijdens een bijeenkomst van een zeer breed samengestelde groep deelnemers uit het veld van jeugdzorg en jeugd beleid in Zeeland. Hierbij werd in kleine groepen met laptops de startfoto ingevuld en uitkomsten direct verwerkt en gepresenteerd. Hiermee is een goed draagvlak voor de regionale aanpak gecreëerd. Het accent ligt nu op het maken van een werkplan en het vaststellen van prioriteiten en actiepunten. De regiocoördinator investeert in diverse netwerken, ook op

provinciaal niveau, zodat de regionale aanpak kindermishandeling integraal onderdeel wordt van het gemeentelijk en provinciaal jeugdbeleid in Zeeland.

Vijf regio's worden beoordeeld als 'later gestart'. Hier is een regiocoördinator over het algemeen nog maar hooguit enkele maanden aangesteld. Deze regio's zijn hard bezig met het maken van een inhaalslag, waardoor men steeds meer 'in de pas' komt te lopen.

2. Ontwikkelingen per regio

In dit hoofdstuk wordt per regio ingegaan op drie punten. Ten eerste de stand van zaken ten aanzien van procesafspraken. Het gaat daarbij om de volgende zaken:

- Startfoto;
- Regionaal werkplan;
- Regionaal handelingsprotocol;
- Regionaal scholingsplan.

Ten tweede worden regionale actiepunten beschreven die de regio's zelf in de enquête noemen die zij eind oktober/begin november hebben ingevuld en hebben toegestuurd aan het Nederlands Jeugdinstituut.

Ten derde worden nog andere eventuele interessante ontwikkelingen of *good practices* nader beschreven, zoals de implementatieadviseurs die aangeven in hun maandrapportages of de regio's die zelf noemen in de enquête.

De peildatum voor de hier beschreven ontwikkelingen is 12 november 2009.

Alkmaar

De startfoto in Alkmaar is gereed sinds maart 2009. Het regionale werkplan is in concept klaar. Wat betreft het werkplan is vastgesteld welke personen en instellingen bij de uitvoering zijn betrokken, er is een probleemanalyse gemaakt en er zijn regionale actiepunten met specifieke SMART geformuleerde doelstellingen vastgelegd. Tevens is een planning gemaakt. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van alle betrokken partijen zijn echter niet vastgelegd en randvoorwaarden (personele capaciteit) zijn gedeeltelijk vastgesteld.

Het regionaal handelingsprotocol en een regionaal scholingsplan zijn beide in voorbereiding.

Regionale actiepunten in Alkmaar zijn:

1. Invoeren van de regionale meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en vertaling naar instellingsprotocollen.
2. Een regionaal scholingsplan maken voor invoering van en werken met protocol.
3. Een hoofdstuk over kindermishandeling opnemen in het handboek CJG.
4. Een digitale sociale kaart maken.
5. Een regionaal handelingsprotocol maken.

Vier van de vijf actiepunten zijn al gedeeltelijk in uitvoering genomen. Dat geldt nog niet voor het 5^e actiepunt; hier moet eerst een slag worden gemaakt om beter van elkaars werk op de hoogte te raken. Hiervoor wil men eerst de digitale routekaart maken.

Almere

De startfoto is Almere is gereed sinds het eerste kwartaal van 2009. Het werkplan is in definitieve versie gereed en bestuurlijk goedgekeurd in een stuurgroep met de wethouders van zes gemeenten en de directies en raden van bestuur van de betrokken organisaties. De uitvoering van de geformuleerde actiepunten vindt plaats zoals vastgelegd, al zijn er wel budgettaire belemmeringen.

Het regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding, hier zijn aspecten zoals taken/verantwoordelijkheden, vastgestelde doelen, planning en randvoorwaarden nog wel voor

verbetering vatbaar. Het regionaal scholingsplan is in uitvoering zoals vastgesteld, maar er kan mogelijk nog frictie ontstaan doordat in de budgetten wordt uitgegaan van cofinanciering door gemeenten en uitvoerende organisaties (deelnemers van de scholing) enerzijds en het gemeentelijk RAAK-budget anderzijds.

Regionale actiepunten in Almere zijn:

1. Vergroten van aandacht voor kindermishandeling bij bestuurders, managers en professionals.
2. Verkleinen handelingsverlegenheid bij professionals.
3. Vergroten van het volume en kwaliteit van het hulpaanbod voor kindermishandeling.
4. Toename van het aantal meldingen van kindermishandeling bij het AMK.
5. Toename van het aantal gezinnen en kinderen dat vraagt naar hulp/ondersteuning.

Deze actiepunten zijn allemaal in uitvoering zoals in de voorbereiding is vastgelegd. Mogelijke belemmeringen hierbij zijn de cofinanciering van de scholing (actiepunt 2) en het feit dat de samenwerking tussen JGZ, AMK en BJZ nog strakker geregeld moet worden (actiepunt 4).

Als *good practice* wordt genoemd het ontwikkelen van een digitale meldcode/handelingsprotocol voor professionals. In dit handelingsprotocol staat precies aangegeven wat te doen bij kindermishandeling. Bovendien zijn hierin formulieren, afspraken etc. opgenomen, als een soort digitaal handboek voor professionals.

Amersfoort

Samenhangend met de late start van Amersfoort (maart 2009 werd de regiocoördinator aangesteld) is het maken van de startfoto is hier nog gaande. Het is duidelijk welke personen hierbij betrokken worden en er is een planning. Verwacht wordt dat de startfoto in december 2009 gereed is. Het regionaal werkplan is in voorbereiding. Al voor de aanstelling van de regiocoördinator werd in Amersfoort echter gewerkt aan draagvlak bij de ketenpartners en regiogemeenten voor een gezamenlijke aanpak van kindermishandeling. Door het maken van de startfoto, voorbereiden van het werkplan en het leggen van verbindingen tussen organisaties en gemeenten zal de regionale aanpak van kindermishandeling naar verwachting goed van de grond komen, met duidelijke verbindingen naar het CJG en de aanpak van huiselijk geweld. Een regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding, maar voor een regionaal scholingsplan is nog geen concrete actie ondernomen. De voorbereiding voor dit laatste start in 2010. Amersfoort maakt deel uit van een samenwerkingsverband van 28 gemeenten in de provincie Utrecht die met elkaar samenwerken op het gebied van de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Amsterdam-Amstelland

De startfoto in Amsterdam is al sinds februari 2009 gereed, en er ligt een definitieve versie van het regionaal werkplan. In dit werkplan is vastgesteld welke personen en instellingen betrokken zijn bij de uitvoering, zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd, is een probleemanalyse gemaakt en zijn regionale actiepunten met SMART doelstellingen vastgesteld. Tevens is er breed draagvlak bij de instellingen voor het uitvoeren van het werkplan. Het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding. Het regionale scholingsplan is nog in het begin van voorbereiding (start november 2009), omdat men eerst acties voor het regionaal handelingsprotocol wilde uitvoeren.

Prioriteiten van het regionale werkplan van Amsterdam zijn:

1. Preventie.

2. Eén route voor professionals (inclusief handelingsprotocol en project gericht op 1e en 2e lijns medici).
 3. Scholing van professionals.,
 4. Verbetering van het zorgaanbod.
- Voor een uitvoerige samenvatting van het Amsterdamse werkplan, zie bijlage 2.

Good practices die de regio Amsterdam zelf benoemt zijn de ontwikkeling van routekaarten voor handelen bij huiselijk geweld en kindermishandeling en samenwerkingsafspraken tussen eerste- en tweedelijns medici.

Apeldoorn

De Apeldoornse startfoto is klaar sinds april 2009, en het regionale werkplan is bestuurlijk goedgekeurd en in uitvoering. Er worden geen factoren genoemd die de uitvoering van dit werkplan zouden kunnen belemmeren. Het maken van een regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding, evenals een regionaal scholingsplan.

De vijf belangrijkste actiepunten uit het regionale werkplan van Apeldoorn zijn:

1. Scholing met betrekking tot signaleren en gespreksvoering over signalen.
2. Optimaliseren van de signaleringsfunctie, met name bij peuterspeelzalen, kinderopvang en het onderwijs.
3. Informatie delen, zowel binnen als buiten de beroepsgroep.
4. Aandacht voor protocollen en meldcodes in diverse branches/BIG-beroepen.
5. Aanscherpen van een gespreksprotocol voor consultatiebureaus bij standaard huisbezoek aan jonge/aanstaande ouders.

De actiepunten 1, 2 en 3 zijn reeds in uitvoering genomen. Ten aanzien van het 3^e actiepunt ziet men als mogelijk belemmering het realiseren van koppelingen met de verwijzindex in relatie tot niet-lokale partners.

Als *good practices* noemt de regio zelf dat men ten aanzien van het eerste actiepunt kiest voor de insteek van de algemene basisvaardigheid / generieke competenties voor signaleren en gespreksvoering over signalen. Deze scholing gaat dus niet alleen over kindermishandeling maar over het signaleren van allerlei problemen. Daardoor wordt ook een praktische koppeling mogelijk met het scholingsprogramma in het kader van de Verwijzindex Risicjongeren. Op 18 november 2009 is een conferentie georganiseerd waarin deze opzet is gepresenteerd aan management en medewerkers van peuterspeelzalen, kinderopvang en basisonderwijs.

Arnhem

De startfoto van Arnhem is gereed sinds juni 2009. Het regionale werkplan is inmiddels in concept af. Bepaalde onderdelen moeten nog beter worden uitgewerkt, zoals de vaststelling welke personen/instellingen bij de uitvoering zijn betrokken, taken en verantwoordelijkheden van de betrokkenen, een probleemanalyse, planning en draagvlak. Inmiddels is wel een regionaal handelingsprotocol opgesteld en is de uitvoering hiervan in voorbereiding. Ook is een regionaal scholingsplan in voorbereiding (verwachte start nog voor het eind van 2009), in samenhang met de provinciale uitrol van scholing op het gebied van vroegsignalering.

Het regionale werkplan (in voorbereiding) bevat de volgende vijf belangrijkste actiepunten:

1. Scholing in vroegsignalering en handelingsvaardigheden.

2. Maken van een regionaal handelingsprotocol kindermishandeling dat aansluit op het regionale model zorgcoördinatie.
 3. Optimaliseren van de ketensamenwerking (werken binnen een regionaal model zorgcoördinatie) en onderling afstemming van het zorgaanbod.
 4. Bereik van doelgroepen vergroten.
 5. Optimaliseren van het aanbod naar het zorgcontinuüm van Hermanns.
- Behalve de eerste twee actiepunten die beide al ver in de voorbereiding zijn, zijn actiepunt 3 en 4 al (gedeeltelijk) in uitvoering en zal de voorbereiding van actiepunt 5 nog voor het eind van 2009 starten.

Als *good practices* benoemt de regio zelf de invoering van het preventieve programma *Samen Starten* in de jeugdgezondheidszorg voor 0-4 jarigen, en invoering van de triage methodiek in de jeugdgezondheidszorg voor 4-19 jarigen, met name de daaraan gekoppelde spreekuren. Hiermee wordt het kwetsbare kind centraal geplaatst.

Arnhem-Achterhoek

De startfoto in deze regio is gereed sinds augustus 2009. Het regionale werkplan is in voorbereiding, waarbij bepaalde zaken nog verder uitgewerkt moeten worden zoals taken en verantwoordelijkheden van betrokken partijen, probleemanalyse, vaststellen actiepunten, planning en randvoorwaarden.

Wat betreft een regionaal handelingsprotocol is nog geen concrete actie ondernomen, dit onderdeel van het werkplan zal nog voor het eind van 2009 worden uitgewerkt. Hetzelfde geldt voor het regionale scholingsplan.

De belangrijkste actiepunten zijn op dit moment nog niet vastgesteld en zullen de komende periode verder worden uitgewerkt.

Breda

De startfoto van Breda was in juni 2009 in concept gereed, en in september 2009 definitief door de stuurgroep vastgesteld. Het regionale werkplan is in concept gereed. Zo is vastgesteld welke personen/instelling bij de uitvoering zijn betrokken en met welke taken en verantwoordelijkheden, er is een probleemanalyse gemaakt, regionale actiepunten zijn vastgesteld en er is een planning op hoofdlijnen. Randvoorwaarden zijn gedeeltelijk vastgesteld en er is draagvlak bij de instellingen voor het onderdeel waar zij zelf bij betrokken zijn.

Bestuurlijke goedkeuring is als volgt geregeld. De colleges van omringende regiogemeenten hebben kennis kunnen nemen van convenant, visiedocument en conceptprogrammaplan. De gemeente Breda heeft namens de andere gemeenten het convenant getekend dat door nog 21 andere organisaties is getekend. Uit de convenantpartners is een stuurgroep gevormd (10 organisaties waaronder gemeente Breda, die voorzitter is). De stuurgroep is verantwoordelijk voor de uitvoering van het programmaplan. Het programmaplan bestaat uit drie projecten. De Plannen van aanpak van de drie projectgroepen zijn in concept gereed, maar enkele actiepunten zijn al in uitvoering.

Het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding. Onder andere moeten doelen, taken van betrokken partijen, planning en randvoorwaarden nog helderder worden geformuleerd. Wat betreft draagvlak is er een convenant ondertekend door de kernpartners, maar niet alle instellingen (en evenmin schoolbesturen) zijn hier vooralsnog bij betrokken. Ook een regionaal scholingsplan is in voorbereiding. De gemeente Breda heeft ervoor gekozen het scholingsplan uit te zetten bij een externe aanbieder. Er is een concept scholingsplan geschreven dat voor het eind

van 2009 verder wordt uitgewerkt; uitvoering start in januari 2010. Het wordt een meerjaren scholingsplan en alle middelen zullen niet vooraf zijn vastgesteld. Er is draagvlak bij instellingen voor zover zij betrokken waren bij de startfoto. Scholen en kinderopvang zijn nog niet op de hoogte en de betrokken instellingen zullen benaderd worden door het externe bureau.

Wat betreft actiepunten uit het regionale werkplan is van belang op te merken dat het plan Regionale aanpak kindermishandeling integraal is opgenomen in het gemeentelijk programma *Afhankelijk en Veilig, Huiselijk Geweld en Kindermishandeling*. Programmaplan en deelplannen van de drie projectgroepen vormen tevens samen het regioplan.

De zes belangrijkste actiepunten voor Breda zijn:

1. Versterken van de ketensamenwerking (doorontwikkeling screeningsoverleggen, nalopen werkprocessen etc.).
 2. De regierol van de gemeente versterken.
 3. Handelingsafspraken en werkprocessen verhelderen.
 4. Een scholingsplan opstellen (bijna gereed).
 5. Inventariseren van signaleringsinstrumenten.
 6. Structurele overleggen tussen zorgverleners en hoe daarin om te gaan met het thema privacy.
- Vanaf november starten de werkzaamheden aan de actiepunten. Daarbij wordt breed ingestoken op een samenhangende aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Delft

De startfoto in Delft is afgerond in mei 2009. Een regionaal werkplan is in concept gereed. Voor wat betreft een regionaal handelingsprotocol en een regionaal scholingsplan zijn nog geen concrete actie ondernomen. Deze vertraging heeft te maken met het feit dat de aanstelling van de eerste regiocoördinator duurde tot 1 oktober 2009 en op dit moment een nieuwe regiocoördinator wordt gezocht.

Den Bosch

De startfoto van 's-Hertogenbosch is gereed sinds april 2009. Het regionale werkplan is in conceptversie gereed. Hierin zijn actiepunten vastgesteld, maar doelen, taakverdeling, planning en randvoorwaarden zijn nog niet volledig geformuleerd. Een regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding, evenals een regionaal scholingsplan.

De vijf belangrijkste actiepunten voor de regio 's-Hertogenbosch zijn:

1. Voorwaarden bij de regionale aanpak kindermishandeling.
2. Het voorkomen van kindermishandeling.
3. Signaleren.
4. Stoppen en schade beperken.
5. Netwerk en samenwerken.

Deze actiepunten zijn inmiddels allemaal in voorbereiding genomen. Weliswaar is vastgesteld welke personen en instellingen betrokken zullen zijn bij de uitvoering en er is een breed draagvlak om hieraan te werken, maar de concrete invulling van doelen en planning nog nader moet worden ingevuld.

Als *good practice* vanuit Den Bosch is te noemen de aansluiting van de Regionale aanpak kindermishandeling op de inzet van het Integraal Toezicht Jeugdzorg (ITJ). ITJ voert in de gemeente Den Bosch een proefproject uit, waarbij ITJ haar kennis en instrumentarium als

integraal rijkstoezichthouder voor de jeugd aan de gemeente wil overdragen. Bedoeling is dat een gemeente zelf in staat is om bij een maatschappelijk probleem – in dit geval kindermishandeling - de aard en omvang daarvan in beeld te krijgen, en de kwaliteit van samenwerking tussen betrokken instanties te beoordelen door middel van gericht onderzoek. Dit met als oogmerk dat de gemeente op termijn in staat is intern toezicht te houden op de effecten van de geïmplementeerde regionale aanpak van kindermishandeling. Inmiddels heeft dit al geleid tot suggesties van ITJ voor aanvullende verkenningen op de startfoto en voor beter in beeld brengen van de kwaliteit van de samenwerking tussen organisaties en voorzieningen.

Den Haag

De startfoto van Den Haag is afgerond in april 2009. Het regionale werkplan is in concept gereed.

Een regionaal handelingsprotocol en regionaal scholingsplan zijn beide in voorbereiding. Vanuit het werkplan zijn nog geen concrete actiepunten te benoemen. Vertraging is opgetreden doordat per oktober een nieuwe regiocoördinator moest worden gezocht.

Enkele *good practices* die vanuit Den Haag zijn te noemen:

- Het Medisch Centrum Haaglanden (MCH) heeft het afgelopen jaar een nieuw protocol Kindermishandeling ingevoerd. Het verplegend personeel van de Spoedeisende Hulp is geschoold. Het aantal meldingen is spectaculair gestegen.
- In navolging hiervan is een protocol geïmplementeerd bij de ambulancediensten en zijn alle medewerkers geschoold.
- Een protocol met huisartsen is in voorbereiding.
- Het programma *Beter Beschermd* is ingevoerd bij de Raad voor de Kinderbescherming, waardoor de doorlooptijden zijn verkort.
- Een gezamenlijke lokale/regionale publiekscampagne huiselijk geweld en kindermishandeling is in voorbereiding.
- Er is een publiekscampagne in voorbereiding waarbij huiselijk geweld en kindermishandeling geïntegreerd onder de aandacht worden gebracht.

Den Helder / Kop van Noord-Holland

De startfoto van Den Helder was in juni 2009 gereed. Het werkplan is in eveneens in definitieve versie gereed. Participanten, taakverdeling en probleemanalyse zijn vastgesteld, evenals concrete actiepunten en bijbehorende doelen. Planning, randvoorwaarden en draagvlak zijn eveneens voldoende geformuleerd. Het opstellen en uitvoeren van een regionaal handelingsprotocol zijn nog in voorbereiding. Hierbij is er in ieder geval voldoende draagvlak voor de uitvoering. Ook het scholingsplan is in voorbereiding, met duidelijke doelen en planning. Ook de randvoorwaarden zijn vastgesteld en er is voldoende draagvlak voor de uitvoering.

Als vijf belangrijkste actiepunten uit het regionale werkplan noemt regio Den Helder:

1. Het CJG is 'RAAK-proof'.
2. Het ASHG is 'RAAK-proof'.
3. Voorlichting en deskundigheidsbevordering betreffende de meldcode.
4. Analyse van het hulpaanbod.
5. Intercollegiale uitwisseling en communicatie.

De voorbereiding van deze actiepunten is vrij ver gevorderd, met uitzondering van actiepunt 4, waaraan binnenkort wordt begonnen.

Als *good practice*, die mogelijk ook voor andere regio's interessant is, noemt Den Helder de inzet van de *Eigen Kracht* interventie bij zorgpunten en/of (dreigende) kindermishandeling.

Dordrecht

De startfoto van Dordrecht is gereed sinds april 2009. Het regionale werkplan is in concept klaar. Participanten, taak- en verantwoordelijkheidsverdeling en probleemanalyse zijn vastgesteld, evenals de regionale actiepunten en de daarbij behorende SMART doelen. Planning, randvoorwaarden en draagvlak zijn nog niet volledig geformuleerd. Het plan is bestuurlijk goedgekeurd door de colleges van omringende regiogemeenten en op dit moment is het werkplan in de bestuurlijke route ter ondertekening. Als factor die de uitvoering van het werkplan kunnen belemmeren wordt genoemd het feit dat er geen extra middelen zijn voor 2010, wat voor sommige onderdelen stagnatie geeft. Bijvoorbeeld de scholing bij verschillende organisaties.

Ten aanzien van het regionale handelingsprotocol is er nog geen concrete actie ondernomen. Als reden hiervoor wordt aangevoerd dat men de ontwikkelingen rond de verplichte meldcode afwacht. Als duidelijk is welke wettelijke kaders hiervoor gelden wordt dit opgepakt. Het regionale scholingsplan is inmiddels in uitvoering. Daarbij wordt als belemmerende factor genoemd dat de financiering van de scholing voor 2010 voor sommige organisaties een probleem wordt.

Regio Dordrecht noemt de volgende vier belangrijkste actiepunten uit hun regionale werkplan.

1. Preventie. aan ouders over onder andere de wettelijke norm voor geweldloos opvoeden en *shaken baby* syndroom Hierin spelen de CJG's een belangrijke rol door opvoedadvies, advies en consult aan de eerste lijn, voorlichting, verwijzing naar de tweedelij en vice versa, pedagogische ondersteuning en de inzet van *evidence of practice based* interventies.
2. Signalering. Doelstelling is hier dat professionals en vrijwilligers die werken met ouders/verzorgers en kinderen jaarlijks geschoold worden in het signaleren van kindermishandeling en weten hoe te handelen.
3. Interventies om mishandeling te stoppen. Doel is dat effectieve interventies en instrumenten worden gebruikt om het (risico op) geweld te stoppen. Tevens is er een veiligheidsplan en evaluatiesysteem om systematisch te onderzoeken of geweld gestopt is. Het veiligheidsplan is overdraagbaar van de eerste naar de tweede lijn en vice versa.
4. Beperken van de schadelijke gevolgen. Doel is dat een effectief diagnostisch instrument voorhanden is om een diagnose te stellen, gevolgd door een passende interventie. De eerste en tweede lijn werken nauw aansluitend op elkaar. Samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd in een convenant *Het bestrijden van huiselijk geweld*.

De actiepunten 1 en 2 zijn ver in de voorbereiding, actiepunt 3 en 4 zijn in uitvoering.

Good practices die Dordrecht vanuit de eigen regio benoemt:

- Een deel van de uitvoering van het scholingsplan wordt meegenomen in de scholing voor de verwijsindex *Zorg voor Jeugd*. Er vindt een verdieping plaats door vroegsignalering op te nemen in deze scholing. De scholing voor de verwijsindex is gedeeltelijk een technisch verhaal. Door de training te combineren met een inhoudelijk thema, vroegsignalering leeft het onderwerp meer. De eerste reacties op de trainingen zijn zeer positief en met name het

onderdeel eigen waarden en normen als het gaat om wel of niet handelen bij kindermishandeling wordt hoog gewaardeerd.

- Een *good practice* is om kinder *care* in de ziekenhuizen uit te breiden met bijvoorbeeld een psycholoog, kinderpsychiater, expertise van MEE en jeugdhulpverlening, zodat er een multidisciplinair team beschikbaar is voor vragen van huisartsen die een nader onderzoek wensen, of vragen van het AMK.

Ede

De startfoto van Ede is klaar sinds juni 2009. Het regionale werkplan is in definitieve versie gereed. Vastgesteld zijn de betrokken participanten, de taakverdeling, een probleemanalyse en regionale actiepunten met bijhorende doelen (die echter niet SMART zijn geformuleerd). Er is een planning vastgesteld, evenals de noodzakelijke randvoorwaarden. Tevens is er voldoende draagvlak binnen de instellingen. Ook is er een plan gemaakt voor borging en implementatie van de resultaten.

Bestuurlijke goedkeuring is geregeld via het Bestuurlijk Overleg Gezondheidszorg, dit is een kwartaaloverleg van de wethouders gezondheidszorg/huiselijk geweld van de regiogemeenten.

Een regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding. Hetzelfde geldt voor een regionaal scholingsplan. Een inventarisatie naar de beschikbaarheid van en behoefte aan scholing vindt plaats in november 2009, per december 2009 start het maken van een plan.

Als belangrijkste actiepunten vanuit het regionale werkplan noemt Ede de volgende zaken:

1. Implementeren van instellings- en handelingsprotocollen.
2. Borgen van noodzakelijke competenties bij medewerkers van instellingen.
3. Opstellen van een scholingsplan.
4. Uitvoeren van een scholingsplan.
5. Ontwerpen, standaardiseren en implementeren van voorlichting aan ouders over geweldloos opvoeden.

Op dit laatste punt loopt nu nog een inventarisatie, de feitelijke start vindt plaats begin 2010.

Als *good practice* ter overweging en lering voor andere regio's stelt Ede: 'Onze regio fixeert zich niet op de huidige actieperiode van 3 jaar. Belangrijk vinden wij de structurele borging. Vanuit het Steunpunt Huiselijk Geweld kunnen wij die regionale borging bieden en is borging niet afhankelijk van prioritering bij individuele lokale instellingen'.

Eindhoven

De startfoto is gereed en werd vastgesteld op een regionaal congres Regionale aanpak kindermishandeling op 26 maart 2009. Het regionale werkplan is gereed, bestuurlijk vastgesteld in de regionale stuurgroep Kindermishandeling en in uitvoering. De uitvoering vindt plaats zoals in de voorbereiding is vastgelegd. Er zijn op dit moment geen factoren (taakverdeling, tijd, capaciteit, budget) die de uitvoering belemmeren.

Een regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding. De uitvoering van een regionaal scholingsplan is al ter hand genomen.

Eindhoven noemt 10 actiepunten die men vanuit het regionale werkplan gaat uitvoeren:

1. Scholing van alle professionals in 12- en 12+ voorzieningen gericht op de aanpak van kindermishandeling (inclusief huiselijk geweld).

2. Werken volgens een regionaal handelingsprotocol kindermishandeling waarin de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld op elkaar is afgestemd.
3. Onderzoek naar *good practices* van hulpverleningsaanbod voor kinderen die slachtoffer zijn van kindermishandeling of getuige zijn (geweest) van huiselijk geweld ten einde trauma's te beperken. Een mogelijke belemmering bij de uitvoering van dit actiepunt is dat op het moment dat er nog geweld in het gezin is, geen programma gericht op traumaverwerking kan worden gestart. Het aanbod is versnipperd, er is wel voldoende maar het gezin staat vaak nog niet open voor hulpverlening.
4. Hulp onder drang en dwang voor hulpweigerende gezinnen.
5. Alle CJG's zijn 'RAAK-proof'.
6. Ouders die opvoedingsproblemen met geweld oplossen of dreigen te gaan oplossen, in een vroeg stadium helpen, waardoor zij andere manieren van opvoeden zonder geweld leren hanteren.
7. Werken vanuit een *public health* gedachte en een eenduidige visie. Medio november is een regionaal congres georganiseerd, waar onder meer de wenselijkheid en haalbaarheid van dit thema is besproken. Voor de uitvoering wil men een subsidie aanvragen bij de provincie.
8. Betrekken huisartsen bij de aanpak van kindermishandeling.
9. Professionals brengen geweldloos opvoeden onder de aandacht van ouders.
10. Omstanders informeren over hoe zij kunnen handelen bij vermoedens van kindermishandeling.

Good practices die mogelijk interessant zijn voor andere regio's zijn vanuit Eindhoven:

- Het instellen van een voorlichtingspool, middels een train-de-trainers methodiek *Kindermishandeling*.
- Het programma *Baby-extra*: gezamenlijk project van GGZ, Consultatiebureau en Novadic, gericht op de hechting tussen ongeboren/pasgeboren kind en ouder, waarbij ouder een verleden of heden heeft met psychiatrische problematiek en /of verslaving.
- *Doorstart*: dit is een vervolg op het programma *Home-Start*, speciaal voor gezinnen met kinderen in de leeftijd van 6-14 jaar.

Emmen

De startfoto van Emmen was in oktober 2009 gereed. Een specifiek werkplan voor de Regionale aanpak kindermishandeling wordt in januari 2010 vastgesteld in de Regiegroep Huiselijk geweld. In die zin is het dus nog in voorbereiding. Bestuurlijke goedkeuring van het werkplan is, vooruitlopend op vaststelling in de Regiegroep, al gebeurd via de *Visienota Huiselijk geweld* en het convenant dat op 11 november 2009 werd getekend door alle gemeenten en betrokken instellingen.

Een regionaal handelingsprotocol en regionaal scholingsplan zijn beide in voorbereiding. Betrokken participanten en taak-/verantwoordelijkheidsverdeling zijn voor beide gedeeltelijk vastgesteld, maar heldere doelen, planning en vaststelling van randvoorwaarden ontbreken nog.

Voor Emmen (provincie Drenthe) zijn de volgende actiepunten het meest belangrijk.

1. De aanpak van kindermishandeling laten aansluiten bij de integrale aanpak tegen huiselijk geweld.
2. De taak en functie van een zelfstandig opererende coördinator Regionale aanpak kindermishandeling komen te vervallen en gaat deel uitmaken van het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG). De coördinatietaken worden van daaruit ingevuld en zullen ook na

afloop van het project Regionale aanpak kindermishandeling een geïntegreerd onderdeel zijn van het ASHG. Het ASHG is verantwoordelijk voor de planning, organisatie en monitoring van de projectactiviteiten en de borging daarvan, met de Drentse gemeenten. Het ASHG is ondergebracht bij de GGD, de gemeentelijke gezondheidsdienst van de twaalf Drentse gemeenten.

3. De Regiegroep Huiselijk Geweld stelt een verklaring op waarin zij de afzonderlijke gemeenten wijst op hun specifieke verantwoordelijkheid voor het waarborgen van een sluitende aanpak kindermishandeling in hun gemeente.
4. De twaalf afzonderlijke Drentse gemeenten dragen zorg voor de borging van een sluitende aanpak kindermishandeling. De uitvoering van deze taak wordt gedelegeerd aan het CJG, mits het CJG een zelfstandig orgaan is met bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Is het CJG een samenwerkingsverband van instellingen, dan krijgt een van de deelnemers de opdracht zorg te dragen voor de sluitende aanpak kindermishandeling en voor de monitoring van kindermishandeling in de gemeente. Gemeenten dienen hun uitvoeringsplan in bij de GGD en vanuit het uitvoeringsbudget voor het project Regionale aanpak kindermishandeling zullen deze plannen ondersteund worden. Probleem op dit moment is de vaststelling van taken en planning van de RAAK-opdracht en de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin. Wens is om de RAAK-opdracht qua planning over langere tijd te laten lopen omdat dan de beste borging gerealiseerd kan worden.
5. Bureau Jeugdzorg Drenthe en het AMK hebben een taak op het gebied van verheldering en scholing bij een vermoeden van kindermishandeling. Zij zullen hun scholingspakket afstemmen op de ondersteuningsvragen uit de gemeentelijke uitvoeringsplannen.

Als *good practice* uit de regio noemt Emmen de uitvoering van een preventief hulpaanbod voor alle kinderen die getuige waren van huiselijk geweld: *Kindspoor*. Dader, slachtoffer en getuige worden toegeleid naar hulp en kinderen in verschillende leeftijdsgroepen krijgen gericht aanbod dat door getrainde begeleiders wordt uitgevoerd. Projectplan en resultaten zijn te vinden op www.huiselijkgewelddrenthe.nl.

Enschede

De startfoto van Enschede is gereed sinds juli 2009. Het regionaal werkplan is in concept gereed. Participanten, taakverdeling, probleemanalyse, actiepunten, doelen, planning en randvoorwaarden zijn veelal gedeeltelijk vastgesteld, dus nog niet helemaal compleet. Bestuurlijk goedkeuring zal worden geregeld via de stuurgroep CJG Twente. De Regionale aanpak kindermishandeling is inhoudelijk, financieel en organisatorisch gekoppeld aan de regionale project *Centra voor Jeugd en Gezin Twente*. Het totale CJG Integraal Realisatie Programma (IRP) dient in november/december 2009 te worden goedgekeurd door alle 14 Twentse colleges van B en W. Wanneer alle colleges instemmen met het CJG programma betekent dit dat ze ook akkoord gaan met de beleidsmatige en bestuurlijke borging van de aanpak kindermishandeling via CJG Twente.

Het regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding, evenals het regionale scholingsplan. Actiepunten vanuit het regionale werkplan zijn nog niet benoemd. Wel geeft Enschede enkele *good practices*.

- Koppeling aan andere ontwikkelingen, met name het CJG. De Regionaal aanpak kindermishandeling is financieel, inhoudelijk en organisatorisch gekoppeld aan de regionale

CJG-ontwikkeling. Dit vergroot het draagvlak in ieder geval ambtelijk, bestuurlijk en uiteindelijk ook bij instellingen.

- Diverse scholingsactiviteiten, met name gekoppeld aan de brede implementatie *Triple P* in de regio en de *Training Vroegsignalering*. De *Training Vroegsignalering* is aangeboden aan professionals in onderwijs, peuterspeelzalen en kinderopvang. Er wordt onderzocht in hoeverre de training kan worden aangeboden aan andere doelgroepen. Zowel *Triple P* als de *Training Vroegsignalering* bieden goede aanknopingspunten voor het RAAK scholingsplan.
- Betrokkenheid ziekenhuizen/huisartsen. In de subregio Almelo is het ziekenhuis en een vertegenwoordiging van huisartsen actief betrokken om de Regionale aanpak kindermishandeling uit te dragen, in combinatie met de meldcode kindermishandeling. De subregio's Hengelo en Enschede volgen. Een subregionale aanpak - die financieel wordt ondersteund uit het RAAK budget- komt beter van de grond dan een regionale benadering van huisartsen. Betrokkenen geven aan dat scholing en samenwerking rond kindermishandeling ook een kwestie is van ontmoeten van samenwerkingspartners uit de dagelijkse praktijk!

Gouda

De startfoto van Gouda is gereed sinds februari 2009. Het regionale werkplan is in definitieve versie gereed, bestuurlijk goedgekeurd en diverse onderdelen zijn in uitvoering. Bestuurlijke goedkeuring heeft plaatsgevonden door de stuurgroep Huiselijk geweld Hollands Midden, waarin de gemeenten in Hollands Midden vertegenwoordigd zijn. Deze stuurgroep is dezelfde als die van regio Zuid-Holland Noord met centrumgemeente Leiden. Het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding. Het regionale scholingsplan is eveneens in voorbereiding, maar tevens al gedeeltelijk in uitvoering genomen.

Wat betreft het regionale werkplan merkt Gouda op dat de basis van het werkplan borging is van de Regionale aanpak kindermishandeling in de regio. De wijze waarop dit gebeurt, vertaalt zich in diverse onderdelen. Borging is daarom niet als apart actiepunt opgenomen. Specifieke actiepunten zijn wel:

1. Ontwikkelen van een regionale meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling Hollands Midden.
2. Deskundigheidsbevordering van professionals. Reeds gestart is scholing peuterspeelzalen en kinderopvang. In voorbereiding is scholing van intern begeleiders in het basisonderwijs en leerlingbegeleiders (voortgezet onderwijs) en speciaal onderwijs. Wat betreft de scholing kinderopvang is door lang uitblijven van de subsidiebeschikking de planning zeer krap geworden. Dit heeft tot gevolg dat diverse organisaties, die scholing wilden, dit niet meer in 2009 kunnen inplannen.
3. CJG 'RAAK-proof'; participeren in werkgroepen CJG's om de voor een Regionale aanpak kindermishandeling belangrijke punten in de structuur van het CJG op te nemen.
4. Hulpaanbod in kaart brengen, bekend maken in het werkveld en lacunes in het hulpaanbod in kaart brengen. Er wordt gewerkt aan een overzicht van beschikbare hulp. Het Steunpunt Huiselijk Geweld voert dit uit. Daarnaast wordt vanuit het CJG ook geïnventariseerd welk hulpaanbod beschikbaar is.
5. Bevorderen gebruik van signalerings- en risicotaxatieinstrumenten voor kindermishandeling. Dit actiepunt is nog in voorbereiding, maar er is al wel duidelijkheid over uitvoerende participanten, taakverdeling, SMART doelen, planning en randvoorwaarden.

Als een *good practice* uit de eigen regio noemt Gouda vier zaken:

- In de implementatieadviezen voor het CJG in Midden-Holland is een pedagogische visie opgenomen die de visie vanuit RAAK op opvoeden uitdraagt. Ook bij zorgcoördinatie is in de implementatieplannen voor zorg aan gezinnen met (risico's op) kindermishandeling een structuur opgenomen die gezinnen gecoördineerd in beeld brengt en houdt.
- De regionale meldcode wordt samen opgepakt met het beleidsterrein huiselijk geweld, zo ook de verwijsgids, toolkit, conferentie en bestuurlijke borging.
- *Kindspoor*: hulptraject voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld en hun gezinnen. In dit traject wordt samenwerking bevorderd tussen instellingen in de hulp aan ouders en kinderen. Dit bevordert tevens de link tussen de aanpak van huiselijk geweld en die van kindermishandeling.
- *SIS: Sterk in Samenwerking*. Dit is een regulier overleg met uitvoerend werkers uit diverse instellingen voor deskundigheidsbevordering, netwerken en meedenken op het gebied van de RAAK-aanpak.

Groningen

Groningen heeft de startfoto gereed sinds juni 2009. Het regionale werkplan is in concept gereed. Diverse onderdelen zijn hierin duidelijk vastgesteld, zoals probleemanalyse, actiepunten en bijbehorende doelen. Minder volledig vastgesteld zijn betrokken participanten, taakverdeling, planning en randvoorwaarden.

De opstelling en uitvoering van een regionaal handelingsprotocol en een regionaal scholingsplan zijn in voorbereiding.

Groningen heeft op dit moment vier belangrijke actiepunten in voorbereiding vanuit het regionale werkplan:

1. Invoeren meldcode (aangehaakt bij de verwijzindex *Zorg voor jeugd*).
2. Uniformiteit verkrijgen in het protocol *Vermoeden van kindermishandeling* in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs.
3. Deskundigheidsbevordering in twee fasen. In de eerste fase: alle onderwijssoorten, kinderen buitenschoolse opvang, jeugdgezondheidszorg. In de tweede fase: medewerkers en beroepsopleidingen in medische sector: ziekenhuizen, huisartsen en huisartsenpraktijken.
4. Een regionaal handelingsprotocol ontwikkelen en invoeren.

Haarlem

De Haarlemse startfoto is gereed sinds september 2009. Het regionale werkplan is in voorbereiding, maar bevindt zich al in een vergevorderd stadium: betrokken participanten zijn vastgesteld, er is een probleemanalyse gemaakt, regionale actiepunten met specifieke doelen zijn vastgesteld, alsmede een planning. Bestuurlijke goedkeuring zal worden geregeld in het Breed Overleg Portefeuillehouders Midden-, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer (onderdeel van de overlegstructuur van de Veiligheidsregio).

Het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding en dit geldt ook voor het regionale scholingsplan.

Haarlem noemt de volgende vijf belangrijkste actiepunten vanuit het regionale werkplan:

1. Handelingsplan met regionale speerpunten.
2. Opleidingsplan met regionale speerpunten.

3. Samenwerking met Huiselijk geweld.
4. Betrekken van woningbouwverenigingen signaleren en melden.
5. Introductie opvoedingsprogramma voor asielzoekersgezinnen.

Als *good practice* noemt Haarlem een gemeenschappelijk opleidingsplan van drie regionale ziekenhuizen voor huisartsen in de regio.

Heerlen

De startfoto van Heerlen is klaar sinds juli 2009. Ook het regionale werkplan is in definitieve versie gereed. Betrokken uitvoerende participanten zijn vastgesteld, evenals een taakverdeling, een probleemanalyse, regionale actiepunten. Doelen, planning en randvoorwaarden zijn gedeeltelijk vastgesteld.

Een regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding. Datzelfde geldt ook voor een regionaal scholingsplan.

De volgende vier actiepunten zijn voor Heerlen de belangrijkste vanuit het regionaal werkplan:

1. Onbekendheid van het onderwerp kindermishandeling verkleinen, door middel van een campagne en voorlichting (preventie).
2. Signalering verbeteren door een aanbod voor deskundigheidsbevordering; een training op het gebied van signalering. Dit aanbod wordt in eerste instantie gedaan aan de organisaties die zich richten op de leeftijdsgroep kinderen –9 maanden tot 12 jaar (preventie, deskundigheidsbevordering).
3. Samenwerken. Verbeteren van de samenwerkingsafspraken met en tussen de partnerorganisaties en gemeenten. Hiervoor zijn werkgroepen opgericht. Er is één visie opgesteld voor de CJG's in Parkstad, zodat hier eenduidigheid bestaat over de CJG's. De werkgroep *Bovenregionale organisaties in Zuid-Limburg* houdt zich bezig met de implementatie van de meldcode en het maken van samenwerkingsafspraken hierover.
4. Instrumenten ontwikkelen en/of invoeren voor signalering en een protocol, als middel voor preventie en deskundigheidsbevordering.

Als *good practice* noemt Heerlen dat vanuit de centrumgemeente Heerlen voor alle scholen (primair en voortgezet onderwijs) in alle Parkstad gemeenten voorlichtingsbijeenkomsten zijn georganiseerd over de Regionale aanpak van kindermishandeling, de verwijfsindex, procescoördinatie en vroegtijdig schoolverlaten. De vraag om informatie kwam vanuit het onderwijs, in eerste instantie een vraag naar informatie over de verwijfsindex. De gemeente heeft dit aangegrepen om voorlichting te geven over meerdere thema's op gebied van onderwijs. De opkomst was bijzonder goed en alle onderwijsinstellingen kennen nu het project Regionale aanpak kindermishandeling.

Helmond

De startfoto van Helmond was al gereed in januari 2009. Het regionale werkplan is gereed en bestuurlijk goedgekeurd via de stuurgroep waarin zeven instellingen zijn vertegenwoordigd en drie gemeenten (wethouders).

Het regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding. Het regionale scholingsplan is eveneens in voorbereiding, maar ook al gedeeltelijk in uitvoering.

In het regionale werkplan van Helmond zijn 13 speerpunten benoemd, waarvan de volgende vijf als de belangrijkste actiepunten op dit moment worden genoemd:

1. Opvoeders voorlichten over *Shaken Baby* Syndroom (SBS) door middel van film en folder.
2. Verdiepingsmodule kindermishandeling opnemen in onderwijscurriculum van basisscholen, inclusief aanvullende scholing voor intern begeleiders.
3. Implementeren van een werkproces tussen bureau jeugdzorg en GGZ met als doel professionals in GGZ-volwassenenzorg in de regio Helmond alerter te maken op de risico's die kinderen van ouders met een psychiatrische problematiek lopen en weten hoe zij in deze situaties moeten handelen.
4. Invoeren van valide instrumenten voor vroegsignalering door verloskundigen en kraamverzorgenden.
5. Uitbreiding van scholing van professionals die onvoldoende geschoold zijn.

Een *good practice* uit de regio Helmond zijn de acties die worden ondernomen onder de noemer *Naar een doorlopende zorgketen rond de geboorte*. Hierbij gaat het om een totaalpakket bij het volgende scenario. In dit scenario screent de verloskundige of gynaecoloog universeel, dus iedere zwangere, op psychosociale problematiek of risico's en de behoefte aan hulp. Aangezien er geen geschikte en gevalideerde signaleringsinstrumenten in binnen- of buitenland beschikbaar zijn, heeft TNO hiervoor een instrument ontwikkeld, op basis van de ALPHA (*Antenatal Psychosocial Health Assessment*, Caroll et al, 2005). Het instrument bestaat uit de combinatie van een vragenlijst voor de zwangere zelf die bij 20 weken zwangerschap wordt meegegeven om in te vullen en een lijst voor de verloskundige/gynaecoloog op basis van de anamnesegegevens. Hiermee kan de verloskundige/gynaecoloog bepalen of begeleiding door de jeugdgezondheidszorg (al of niet vanuit een CJG) of een Vangnet Jeugd reeds in de zwangerschap nodig is. Dit brengt hulp eerder in beeld en ontlast de verloskundige/gynaecoloog die zich verder op de zwangerschap van de cliënt kan richten.

Bij de geboorte en in de kraamtijd komt de kraamverzorgende. Ook zij heeft een indruk van het functioneren van het gezin. Voor de kraamverzorgende heeft TNO een observatielijst ontwikkeld die zij (ook universeel) bij ieder gezin de revue laat passeren. Als er nog geen begeleiding tijdens de zwangerschap is opgestart, wordt deze (niet-medische) informatie van de verloskundige/gynaecoloog én die van de kraamverzorgende gezamenlijk overgedragen aan de jeugdgezondheidszorg (hiervoor is een RIVM-protocol in ontwikkeling). Zowel het instrument voor verloskundigen als voor kraamverzorgenden sluit aan bij bestaande werkwijzen in de jeugdgezondheidszorg zoals het *DMO-protocol (Samen Starten)* en het *Balansmodel*.

Hilversum

De startfoto van Hilversum (regio Gooi en Vechtstreek) was in april 2009 klaar. Inmiddels is ook het werkplan in definitieve versie gereed en in uitvoering genomen. Uitvoerende participanten met een taak- en verantwoordelijkheidsverdeling, een probleemanalyse, regionale actiepunten met bijbehorende SMART geformuleerde doelen en een uitgewerkte planning zijn allemaal vastgesteld. Bestuurlijke goedkeuring heeft plaatsgevonden in het regionale (9 gemeenten) portefeuillehoudersoverleg Gezondheidszorg.

Een regionaal handelingsprotocol en regionaal scholingsplan zijn in voorbereiding.

De volgende actiepunten zijn voor Hilversum het meest belangrijk:

1. Geprotocolleerde samenwerking AMK/ASHG, en implementatie van een (wettelijk verplichte) meldcode huiselijk geweld/kindermishandeling.
2. Dekkend aanbod opvoedings- en gezinsondersteuning voor het hele zorgcontinuüm.

3. Beschikbaarheid van instrumenten en methoden om de veiligheid van kinderen in beeld te brengen.
4. Aandacht (standaard) van de GGZ, verslavingszorg en het algemeen maatschappelijk werk bij hun volwassen cliënten (ouders) voor de zorg en veiligheid van kinderen.
5. Voldoende hulp voor gezinnen waar mishandeld wordt. Deze hulp is gezinsgericht, multisysteemisch en *strength based*.

Deze actiepunten zijn alle in voorbereiding.

Als *good practice* uit de eigen regio noemt Hilversum twee initiatieven:

- Het aanbod opvoedings- en gezinsondersteuning wordt in het hele zorgcontinuüm en volgens de 16 dossiers van het Nederlands Jeugdinstituut vormgegeven.
- Er zal een pilot plaatsvinden om opvoedingsondersteuning aan kinderen van asielzoekers met een verblijfstatus en kinderen in het asielzoekerscentrum vorm te geven. Met het Centraal Orgaan Asielzoekers, het asielzoekerscentrum Crailo, de gemeente en landelijke organisatie Pharos zal worden nagegaan of dit op kort termijn te realiseren is.

Leeuwarden

De startfoto van Leeuwarden is per november 2009 gereed. Een conceptversie van het regionale werkplan is inmiddels klaar. Vastgesteld is welke personen/instellingen betrokken zijn bij de uitvoering, er is een probleemanalyse gemaakt en er zijn regionale actiepunten vastgesteld.

Doelen en planning zijn gedeeltelijk geformuleerd.

Een regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding. Het regionaal scholingsplan is inmiddels in uitvoering, al zijn er wel factoren die de uitvoering belemmeren, met name budget, extra onvoorziene kosten en capaciteitsproblemen.

Voor Leeuwarden zijn er twee grote actiepunten/prioriteiten op dit moment:

1. De verdere ontwikkeling en uitvoering van het scholingsplan en deskundigheidsbevordering.
2. De ontwikkeling en invoering van een regionaal handelingsprotocol.

Een *good practice* die Leeuwarden noemt is de ontwikkeling van deskundigheidsbevordering door een train-de-trainer methodiek voor een basistraining 'Preventie en aanpak kindermishandeling', gericht op (voor)schoolse voorzieningen, in samenwerking met het CJG en aansluitend op ontwikkelingen naar de Verwijsindex. Betrokken organisaties stellen formatie hiervoor beschikbaar.

Leiden

De startfoto van Leiden is gereed sinds april/mei 2009. Het regionale werkplan is in definitieve vorm gereed, bestuurlijk goedgekeurd en in uitvoering. Goedkeuring heeft plaatsgevonden door de stuurgroep Huiselijk geweld Hollands Midden, waarin de gemeenten in Hollands Midden (Gouda en Leiden) vertegenwoordigd zijn. Inhoudelijk vertonen de werkplannen van Gouda en Leiden veel overeenkomsten. Het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding. Hetzelfde geldt voor het regionale scholingsplan, waarbij onderdelen al in uitvoering zijn genomen (zie hieronder, actiepunt 2).

De volgende actiepunten uit het regionale werkplan noemt Leiden als de vijf belangrijkste.

1. Ontwikkelen van een regionale meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling Hollands Midden.

2. Deskundigheidsbevordering van professionals. Reeds gestart is scholing van peuterspeelzalen en kinderopvang, intern begeleiders en de kenniskring Kindermishandeling (4 x per jaar). In voorbereiding zijn scholingen voor de eerstelijns gezondheidszorg, ambulancepersoneel en Triple P voor CJG-professionals in heel Zuid-Holland Noord.
 3. CJG 'RAAK-proof' maken; participeren in werkgroepen CJG's om de voor de Regionale aanpak kindermishandeling belangrijke punten in de structuur van het CJG op te nemen.
 4. Hulpaanbod en lacunes in kaart brengen en bekend maken in het werkveld. Het Steunpunt Huiselijk Geweld werkt aan een overzicht van de beschikbare hulp. Daarnaast wordt in samenwerking met de Regionale Commissie Gezondheidszorg een analyse gemaakt (kwantitatief en kwalitatief) van het hulpaanbod en worden voorstellen ontwikkeld voor gesignaleerde lacunes.
 5. Bevorderen van het gebruik van signalerings- en risicotaxatie-instrumenten kindermishandeling.
- Actiepunt 2 en 4 zijn inmiddels gedeeltelijk in uitvoering genomen.

Als *good practices* uit de eigen regio noemt Leiden:

- Samenwerking met Huiselijk Geweld; een duidelijke overlegstructuur met bestuurlijke inbedding, regionale meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld, regionale verwijsgids, gezamenlijke scholing, conferentie Huiselijk geweld en kindermishandeling op 29 oktober 2009, verstrekken van toolkit Huiselijk geweld en kindermishandeling aan 60 gemeenten en instellingen.
- Convenanten ketensamenwerking in de regio Zuid-Holland Noord, hierin staan afspraken vastgelegd over de Verwijsindex, zorgcoördinatie en de CJG's.
- Opname van de RAAK-visie op opvoeden in de pedagogische visie van de CJG's.
- Kenniskring Kindermishandeling, dit is een goedlopend overleg over deskundigheidsbevordering.
- Verspreiding van advertentie van 'Wat kan ik doen?' in veiligheidswijzer (290.000 exemplaren voor regio Hollands Midden).
- Samenwerking met studenten van de Hogeschool Leiden in de ontwikkeling van een instrument waarmee CJG's kunnen toetsten of ze 'RAAK-proof' zijn.
- Ontwikkeling van een digitaal protocol kindermishandeling voor de JGZ 4-19.
- Het bestaan van een *Kindspoor* overleg.
- Er zijn 50 *Eigen Kracht* conferenties beschikbaar voor gezinnen met moeilijkheden.

Maastricht

De startfoto is gereed sinds mei 2009. Maastricht verkrijgt en verwerkt echter nog steeds informatie van diverse partners en instellingen. Dit maakt dat de startfoto een dynamisch document is en blijft.

Het regionale werkplan is in concept gereed. Het concept moet nog worden besproken met de projectgroepen Maastricht-Heuvelland en Westelijke Mijnstreek. Vervolgens zullen taken, verantwoordelijkheden en inzet van betrokkenen worden vastgelegd.

Het opstellen en uitvoeren van het regionaal handelingsprotocol en regionaal scholingsplan zijn actiepunten zoals genoemd in het werkplan. In november 2009 wordt dit met de projectgroepen besproken en daadwerkelijke actie start per begin 2010.

Een ander belangrijk actiepoint voor Maastricht is dat, in vervolg op de ondertekening van het convenant Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, de regiocoördinatoren van Maastricht en Heerlen, in samenwerking met Steunpunt Huiselijk Geweld en het AMK in Zuid-Limburg een lokale publiekscampagne opzetten. Vanaf november 2009 betekent dit:

- Inzet van promotieteams binnen gemeenten om omstanders alert te maken op (vermoedens van) kindermishandeling.
- Verspreiding van de folder *'Vermoedt u kindermishandeling?'* huis-aan-huis in heel Zuid-Limburg.
- Uitzending op lokale TV over het thema kindermishandeling.

Nijmegen

De startfoto van Nijmegen en Rivierenland is in voorbereiding en naar verwachting in het eerste kwartaal van 2010 gereed. De voorbereiding van het regionale werkplan is daarmee feitelijk wel gestart, maar pas vanaf maart/april 2010 zal daadwerkelijk een werkplan worden opgesteld aan de hand van de startfoto. Wat betreft het regionale handelingsprotocol en scholingsplan is nog geen concrete actie ondernomen. De voorbereiding daarvan zal eveneens begin 2010 van start gaan. Wel wordt op provinciaal niveau (Gelderland) op dit moment gewerkt aan het uitzetten van een provinciaal scholingsplan *Vroegsignaleren*. Hierin speelt provinciaal Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling Spectrum de hoofdrol.

Overige concrete actiepunten zijn op dit moment vanuit Nijmegen nog niet te benoemen.

Rotterdam

De startfoto van Rotterdam is in voorbereiding en per november 2009 gereed. Vanwege de late start van Rotterdam is hier sprake van een versnelde aanpak. Het nog bezig zijn met de startfoto betekent dat het regionale werkplan nog moet worden opgesteld.

Een regionaal handelingsprotocol is in voorbereiding, maar hierbij moet in aanmerking worden genomen dat voor deze regio reeds de Rotterdamse meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is ontwikkeld en geïmplementeerd. Hierdoor is in feite een regionaal handelingsprotocol, althans ten aanzien van het aspect melden, in uitvoering.

Ook een regionaal scholingsplan is in voorbereiding. Er is een inventarisatie gemaakt van scholingsplannen die er in de regio al zijn, zodat aangesloten kan worden bij de implementatie van de meldcode en de training *Signaleren, wat nu?*

Regionale actiepunten zijn vanuit de gemeente Rotterdam nog niet te benoemen. Wel is duidelijk dat de centrumgemeenten Rotterdam, Vlaardingen en Spijkenisse de regionale aanpak van kindermishandeling gezamenlijk willen uitvoeren in aansluiting op het stadsregionale programma *Ieder kind Wint* en in nauwe afstemming op de CJG-ontwikkeling in deze regio's.

Spijkenisse

Voor Spijkenisse geldt in feite dezelfde situatie als in Rotterdam en Vlaardingen. De startfoto is nog in voorbereiding en wordt versneld uitgevoerd. Deze is per november 2009 gereed. Het maken van een regionaal werkplan is de volgende stap. Een regionaal handelingsprotocol en een regionaal scholingsplan zijn nog in voorbereiding. Er is een inventarisatie gemaakt van scholingsplannen die er in de regio al zijn, zodat aangesloten kan worden bij de implementatie van de meldcode en de training *Signaleren, wat nu?*

Regionale actiepunten zijn vanuit de gemeente Spijkenisse nog niet te benoemen. Wel is duidelijk dat de centrumgemeenten Rotterdam, Vlaardingen en Spijkenisse de regionale aanpak

van kindermishandeling gezamenlijk willen uitvoeren in aansluiting op het stadsregionale programma Ieder kind Wint en in nauwe afstemming op de CJG ontwikkeling in deze regio's.

Tilburg

De Tilburgse startfoto is gereed sinds 6 oktober 2009. Het regionale werkplan is in voorbereiding. Hiervoor is een probleemanalyse gemaakt en zijn inmiddels regionale actiepunten en doelen vastgesteld.

Het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding en het regionale scholingsplan is al in uitvoering. Voor de uitvoering van het scholingsplan, dat drie jaar bestrijkt, maakt de gemeente Tilburg 1 miljoen euro vrij. Als factor die de uitvoering daarvan kan belemmeren noemt Tilburg dat nog niet alle partijen in de sector Onderwijs overtuigd zijn van nut, noodzaak, wenselijkheid en praktische mogelijkheden voor de door de gemeente aangeboden scholing. Aan dit draagvlak moet nog verder gewerkt worden.

Vanuit het regionale werkplan zijn voor Tilburg de volgende actiepunten het meest belangrijk:

1. Verbetering relatiemanagement en voorlichting AMK.
2. Voorlichting over de wettelijke norm van geweldloos opvoeden.
3. Voorlichting en signalering in de prenatale fase en voorlichting over het *Shaken Baby* Syndroom.
4. Bevorderen van het gebruik van instrumenten voor signalering en risicotaxatie.
5. Structurele aandacht voor kinderen van volwassen cliënten in de GGZ en verslavingszorg.
6. Veiligheid in zorginstellingen verbeteren.
7. Integratie van de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld.
8. Inzet gemeenten versterken.

Omdat het regionale werkplan nog pas zeer recent is vastgesteld moet de uitvoering van deze actiepunten nog beginnen. Per actiepunt wordt een plan opgesteld, de uitvoering start per december 2009.

Als *good practices* uit de eigen regio noemt Tilburg de volgende onderwerpen:

- De twee ziekenhuizen in Tilburg (Elizabeth ziekenhuis en Tweesteden ziekenhuis) hebben de cliëntenregistraties van hun SEH gekoppeld, zodat men kan opmerken dat een kind eventueel al eerder met een bepaald soort letsel bij het andere ziekenhuis is geweest. Dit voorkomt 'shoppen' van ouders.
- MEE coördineert een adviesteam *Kinderwens en problematisch ouderschap*. Professionele hulpverleners kunnen hier consult krijgen, ook verloskundigen en gynaecologen die te maken krijgen met licht verstandelijk gehandicapte zwangere vrouwen kunnen dit team om advies vragen (helaas is dit bij gynaecologen nog te weinig bekend). In het team nemen medewerkers van diverse instellingen deel zoals MEE, Raad voor de Kinderbescherming, Thebe (JGZ 0-4) en diverse LVG zorgaanbieders
- De afdeling Gynaecologie van het Elizabeth ziekenhuis heeft een verpleegkundig spreekuur, waarbij de verpleegkundige standaard alle zwangeren ziet en ook de risico's screent met behulp van een lijst.
- Bij Novadic-Kentron (verslavingszorg) is er structureel aandacht voor de kinderen van cliënten (vast onderwerp in het intakegesprek, gegevens over kinderen altijd in dossier, altijd melden in *Zorg voor Jeugd* risicoregistratiesysteem) en zijn afspraken gemaakt in een convenant met BJZ en de Raad voor de Kinderbescherming over hoe te handelen bij zorgen.

Utrecht

De startfoto van Utrecht is gereed sinds april 2009. Het regionale werkplan is gereed en bestuurlijk goedgekeurd. Dit betekent dat de wethouder Jeugd van de centrumgemeente en de wethouders van de omringende gemeenten hebben ingestemd met de vier belangrijkste speerpunten.

Het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding en gedeeltelijk ook al in uitvoering. Het streven is om een provinciebreed handelingsprotocol in de vorm van een gezamenlijke meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld in te voeren. Als belemmerende factor daarbij wordt genoemd dat dit zeer veel afstemming vraagt met de aanpak van huiselijk geweld. Een regionaal scholingsplan is in voorbereiding.

Vanuit het regionale werkplan zijn de volgende actiepunten voor Utrecht het belangrijkste:

1. Invoeren van een gezamenlijke meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.
2. Versterken van de positie van het kind bij de aanpak van huiselijk geweld.
3. Borging van de Regionale aanpak kindermishandeling in de CJG-ontwikkeling.
4. Maken en uitvoeren van een regionaal scholingsplan.
5. Ontwikkelen van een digitaal protocol kindermishandeling.

Al deze actiepunten zijn per november 2009 in voorbereiding.

Als een *good practice* vanuit de eigen regio noemt Utrecht de ontwikkeling van een digitaal protocol kindermishandeling (zie actiepunt 5).

Venlo

Venlo heeft de startfoto afgerond in april 2009. Het regionale werkplan is in concept gereed; de projectgroep is hiermee inmiddels akkoord gegaan. Een regionaal handelingsprotocol en regionaal scholingsplan zijn beide in voorbereiding.

Prioriteiten in de regio Venlo zijn:

1. Aansluiting/afstemming met CJG's in de regio.
2. Aansluiting/afstemming met ontwikkeling van de regionale Verwijsindex.
3. Een inventarisatie van de stand van zaken betreffende meldcode(s), gericht op het ontwikkelen van een regionaal handelingsprotocol .
4. Een inventarisatie en planning van activiteiten voor deskundigheidsbevordering.
5. Uitvoeren van een publiekscampagne, gericht op omstanders én jeugdigen. Dit gebeurt in samenwerking met bureau Combat, dat de landelijke voorlichtingscampagne van het programmaministerie voor Jeugd en Gezin uitvoert.

Als een *good practice* vanuit Venlo is te noemen dat in december 2009 een grote Startbijeenkomst plaatsvindt. Tijdens deze bijeenkomst zal een intentieverklaring worden ondertekend door gemeenten en instellingen en vindt tevens de aftrap plaats van de regionale publiekscampagne.

Vlaardingen

Voor Vlaardingen geldt dezelfde situatie als voor Rotterdam en Spijkenisse. Deze drie gemeenten trekken zoveel mogelijk gezamenlijk op in hun aanpak.

Dat wil zeggen dat de startfoto in voorbereiding is en door een versnelde aanpak per november 2009 gereed is. Het regionale werkplan wordt gemaakt na afronding van de startfoto.

Een regionaal handelingsprotocol en regionaal scholingsplan zijn beide in voorbereiding. Er is een inventarisatie gemaakt van scholingsplannen die er in de regio al zijn, zodat aangesloten kan worden bij de implementatie van de meldcode en de training *Signaleren, wat nu?*.

Regionale actiepunten zijn vanuit de gemeente Vlaardingen nog niet te benoemen. Wel is duidelijk dat de centrumgemeenten Rotterdam, Vlaardingen en Spijkenisse de regionale aanpak van kindermishandeling gezamenlijk willen uitvoeren in aansluiting op het stadsregionale programma *Ieder kind Wint* en in nauwe afstemming op de CJG-ontwikkeling in deze regio's.

Vlissingen

Vlissingen heeft de startfoto in mei 2009 afgerond. Het regionaal werkplan is per november gereed en bestuurlijk vastgesteld. Duidelijk is wie de uitvoerende participanten en welke taken en verantwoordelijkheden zij hebben, er is een probleemanalyse gemaakt en regionale actiepunten met SMART doelen zijn vastgesteld. Tevens is er een planning, zijn randvoorwaarden vastgesteld en is er voldoende draagvlak bij de betrokken instellingen. Een regionaal handelingsprotocol en regionaal scholingsplan zijn beide in voorbereiding.

Het regionale werkplan van Vlissingen voor de provincie Zeeland bestrijkt het hele zorgcontinuüm, waarbij per deelgebied meerdere prioriteiten zijn vastgesteld. Dit leidt tot 11 inhoudelijk actiepunten gericht op preventie (voor iedereen, voor risicogroepen en risicogezinnen), interventies bij vroege signalen, interventies bij vermoedens en constateringen van mishandeling en de samenhangende aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld. Daarnaast zijn er enkele algemene actiepunten met betrekking tot onder andere het regionaal handelingsprotocol, scholingsplan en communicatie.

Voor alle actiepunten geldt dat in oktober/november 2009 is gestart met de concrete uitwerking.

Als *good practices* vanuit de eigen regio noemt Vlissingen de volgende punten:

- Het project *Veilige start Zeeland*, gericht op een preventief aanbod in ziekenhuizen voor zwangere vrouwen die veel risico lopen op latere opvoedingsproblemen.
- Afspraken tussen Zeeuwse gemeenten, provincie en zorgaanbieders over:
 - Een Handreiking CJG-ontwikkeling,
 - Een basisset opvoedingsondersteuning,
 - Uitvoering van de interventies *Signs of safety*, *signs of wellbeing* en familieontmoetingen (inclusief provinciale bekostiging van het scholingsaanbod).

Zaanstad

De startfoto van Zaanstad is gereed sinds augustus 2009. Het regionale werkplan is in concept gereed. Vastgesteld zijn de uitvoerende participanten, een probleemanalyse, actiepunten, SMART doelen, een planning en randvoorwaarden (budget, capaciteit). Ook is er voldoende draagvlak bij de betrokken instellingen. Een regionaal handelingsprotocol is vrij ver in voorbereiding, evenals een regionaal scholingsplan.

Vanuit het regionale werkplan zijn de volgende actiepunten voor Zaanstad de belangrijkste:

1. Per medio 2011 is 100% van de professionele vindplaatsen (-9 maanden tot 23 jaar) van kinderen bekend met het regionale (handelings)protocol kindermishandeling en de route voor handelen in situaties van huiselijk geweld. Daarnaast heeft elke organisatie de mogelijkheid gehad om de basistraining kindermishandeling (en huiselijk geweld) te volgen.

2. Eind 2011 is er per beroepsgroep een structureel scholingsaanbod op het onderdeel kindermishandeling en huiselijk geweld, dat zo mogelijk gekoppeld is aan scholing op het brede terrein van signalering, afstemming en samenwerking (CJG-gericht) en een focus heeft op communicatieve vaardigheden (gespreksvoering ouders/kinderen).
3. Elke organisatie in Zaanstreek-Waterland die zich bezighoudt met kinderen/jeugd heeft per medio 2011 een aandachtsfunctionaris kindermishandeling (huiselijk geweld) die specifieke en structurele scholing krijgt. De regio heeft dan ook per medio 2011 een functionerend netwerk van aandachtfunctionarissen.
4. Voor vrijwilligerswerk en sportverenigingen is vanaf medio 2011 een structureel aanbod gecreëerd voor scholing/deskundigheidsbevordering in de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld. Tevens heeft elke vrijwilligersorganisatie/sportvereniging/buurthuis/dorpshuis een factsheet ontvangen hoe te handelen bij vermoedens van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, met daarbij informatie over het CJG in de buurt.
5. Per medio 2011 is een regionale factsheet gemaakt en verspreid voor huisartsen en verloskundigen met daarbij een digitale routekaart kindermishandeling, met de gegevens van de belangrijkste organisaties zoals het CJG, Toegang BJZ, ASHG, Meldpunt GGD en Raad voor de Kinderbescherming.

Deze actiepunten zijn allemaal in verschillende stadia van voorbereiding.

Zaanstad noemt twee *good practices* vanuit de eigen regio:

- Koppeling van de basistraining aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling is in voorbereiding.
- Het netwerk van aandachtsfunctionarissen wordt niet per regio opgezet, maar gezamenlijk voor gehele implementatieregio Noord-Holland opgezet.

Zwolle IJsselland

De startfoto van Zwolle IJsselland is gereed sinds oktober 2009. Het regionale werkplan is in concept gereed, maar moet op onderdelen (onder andere rol van uitvoerende participanten, actiepunten, doelen, randvoorwaarden) nog worden aangescherpt.

Wat betreft het regionale handelingsprotocol start de voorbereiding per december 2009, dit is onderdeel van het werkplan in wording. Ook voor een regionaal scholingsplan moet de voorbereiding nog starten; hierbij wil Zwolle IJsselland eerst helderheid over de relatie met de wetgeving voor een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Er zijn nog geen actiepunten of *good practices* vanuit Zwolle IJsselland te benoemen.

Zwolle Noord-Veluwe

Zwolle Noord-Veluwe heeft de startfoto gereed sinds juli 2009 gereed. Een regionaal werkplan is in concept gereed. Hierin is al vastgesteld wie uitvoerende participanten zijn, wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn, er is een probleemanalyse gemaakt, en regionale actiepunten zijn geformuleerd. Het ontbreekt echter nog aan SMART geformuleerde doelen en een planning. Wat betreft een regionaal handelingsprotocol start de voorbereiding begin 2010. Ook voor een regionaal scholingsplan gaan de feitelijke voorbereidingen begin 2010 van start. Hierbij is het feit dat er een beperkt budget is een belemmerende factor. Daarnaast zijn er al provinciale initiatieven gaande, zoals de invoering van *Triple P* en scholingen op het gebied van vroegsignalering. Eind 2009 zal een inventarisatie plaatsvinden van behoeften aan aanvullende scholing.

Concrete actiepunten zijn vanuit Zwolle Noord-Veluwe nog niet te benoemen, deze zullen eind 2009 worden voorbereid. Men heeft de afgelopen periode alle aandacht moeten besteden aan het starten van een projectstructuur, het maken van de startfoto en het creëren van bestuurlijk draagvlak.

Een eerste *good practice* van Zwolle Noord-Veluwe is de uitgave van een regionale nieuwsbrief, waarin de hoofdlijnen uit de analyse van de startfoto aan betrokken partijen werd gepresenteerd.

3. *Good practices: een overzicht*

Hieronder volgt een greep aan activiteiten die in de diverse regio's worden opgezet. De activiteiten kunnen zowel een bestuurlijk of beleidsmatig karakter hebben als specifieke programma's, interventies of scholingsactiviteiten betreffen.

De opsomming is alfabetisch op naam van de centrumgemeente/regio geordend.

- Het maken van een digitaal handboek CJG/RAAK, met doorklikssystemen naar handreikingen en tips via e-learning, in overleg met Augeo (*Almere*);
- Invoeren SPUTOVAMO bij huisartsposten (*Almere*);
- Verbetering van het regionaal protocol kindermishandeling en presentatie op regionale conferentie (*Amsterdam*);
- Verbetering van de samenwerking tussen huisartsen en ziekenhuizen (*Amsterdam*);
- Het Regionaal handelingsprotocol aanpak kindermishandeling wordt geïntegreerd in bindende afspraken in CJG-verband, op regionaal niveau vanuit de *backoffice*. Ook voor scholing wordt collectief vanuit het CJG gezamenlijk opgetrokken. Insteek is een provinciale training vroegtijdig signaleren, die met steun van de provincie door Spectrum, AMK en GGD's wordt voorbereid, gecoördineerd en uitgevoerd (*Arnhem*);
- Aansluiting van de Regionale aanpak kindermishandeling bij de inzet van Integraal Toezicht Jeugdzorg (ITJ) in 's-Hertogenbosch. Bedoeling is dat een gemeente zelf in staat is om bij een maatschappelijk probleem – in dit geval kindermishandeling - de aard en omvang daarvan in beeld te krijgen, en de kwaliteit van samenwerking tussen betrokken instanties te beoordelen. Zodat de gemeente op termijn in staat is intern toezicht te houden op de effecten van de geïmplementeerde aanpak van kindermishandeling. Inmiddels heeft dit al geleid tot suggesties van ITJ voor aanvullende verkenningen op de startfoto en op de kwaliteit van de samenwerking tussen organisaties en voorzieningen (*Den Bosch*);
- In de regio Den Haag heeft het Medisch Centrum Haaglanden (MCH) het afgelopen jaar een nieuw protocol *Kindermishandeling* ingevoerd. Het verplegend personeel van de Spoedeisende Hulp is geschoold. Het aantal meldingen is spectaculair gestegen. In navolging hiervan is een protocol geïmplementeerd bij de ambulancediensten en zijn alle medewerkers geschoold. Een protocol met huisartsen is in voorbereiding (*Den Haag*);
- Instellen door de wethouder van een prijs 'RAAK-proof' (*Den Helder*);
- Ontwikkelen van meldcodes voor het onderwijs en de kinderopvang, aansluitend op de voorgenoemde wetgeving verplichte meldcode (*Dordrecht*);
- Alle ziekenhuizen in deze regio gaan werken met het protocol van Medisch Centrum Haaglanden (zie hierboven onder Den Haag) en er wordt aansluiting gezocht met de huisartsenpost Drechtsteden (*Dordrecht*);
- In Eindhoven is de voortgang van het project Regionale aanpak kindermishandeling goed geïntegreerd in het totale Eindhovense jeugdbeleid. Het thema staat daarmee op de kaart van alle belanghebbende partijen en sluit aan bij alle relevante ontwikkelingen (CJG, huiselijk geweld, veiligheidshuis etc.), de uitvoering van de scholing is al ter hand genomen door een train-de-trainer opzet, voor elk speerpunt uit het werkplan is een ambassadeur benoemd en zal per speerpunt een operationeel draaiboek worden gemaakt (*Eindhoven*);

- Het programma Baby-extra: dit is gezamenlijk project van GGZ, JGZ 0-4 jaar en Novadic, gericht op de hechting tussen ongeboren/pasgeboren kind en ouder, waarbij de ouder een verleden of heden heeft met psychiatrische problematiek en /of verslaving (*Eindhoven*);
- In Drenthe is in 2009 een visienotitie huiselijk geweld geschreven en vastgesteld. Hierin is ook aangegeven dat kindermishandeling veel aandacht behoeft. Door de ondertekening van een convenant huiselijk geweld door alle partijen en de gemeenten conformeert iedereen zich aan een aanpak van huiselijk geweld en daarmee kindermishandeling. Daarnaast bestaat er een structuur voor huiselijk geweld (werkgroepen, daarboven een stuurgroep, een ambtelijke voorbereidingsgroep en een regiegroep huiselijk geweld) waar kindermishandeling ook nadrukkelijk op de agenda staat. Kindermishandeling als vorm van huiselijk geweld is dus verweven in de aanpak van huiselijk geweld (*Emmen*);
- Een provinciebrede training vroegtijdig signaleren, gefaciliteerd door de provincie Overijssel, wordt momenteel breed aangeboden aan kinderopvang, peuterspeelzalen en basisscholen (*Enschede*);
- Versterken van het hulpaanbod in de regio voor gezinnen waar fysieke kindermishandeling plaatsvond of plaatsvindt, door uitvoering van de interventie *Veilig Sterk Verder* (VSV) door de Waag en GGZ (*Gouda*);
- Afstemming met de Verwijsindex *Zorg voor jeugd* (*Groningen, maar ook andere regio's*);
- Een gemeenschappelijk opleidingsplan van drie regionale ziekenhuizen voor huisartsen in de regio (*Haarlem*);
- Brede aandacht voor inventarisatie deskundigheidsbevordering, voorlichting, publiekscampagne, aansluiting CJG's, Verwijsindex, afstemmen met bestaande programma's als *Samen Starten* etc. Op vele fronten is men dus actief en zijn ontwikkelingen gaande (*Heerlen*);
- Deelname aan een pilot waarin screening plaatsvindt van alle zwangere vrouwen door verloskundigen en gynaecologen, met behulp van een door TNO ontwikkeld instrument, en aansluitend observatie door kraamzorg. Doel is het vroegtijdig signaleren van psychosociale problemen en risico's en behoefte aan hulp (*Helmond*);
- Deelname aan een pilot voor het voorlichten van jonge ouders over gedrag dat kan leiden tot het Shaken baby Syndroom. Dit gebeurt met behulp van een door TNO ontwikkelde dvd en folder (*Helmond*);
- Er zal een pilot plaatsvinden om opvoedingsondersteuning aan kinderen van statushouders en kinderen in het AZC vorm te geven. Met het COA, het AZC Crailo, de gemeente en landelijke organisatie Pharos zal worden nagegaan of dit op kort termijn te realiseren is (*Hilversum*);
- Aanbieden deskundigheidsbevordering (train-de-trainer methodiek) voor een basistraining *Preventie en aanpak kindermishandeling* voor (voor)schoolse voorzieningen, in samenwerking met het CJG en aansluitend op ontwikkelingen naar de Verwijsindex (*Leeuwarden*);
- In het *Nieuw convenant Ketenaanpak jeugdbeleid, jeugdzorg en gezinsondersteuning 2009-2012* is expliciet opgenomen dat kindermishandeling moet worden voorkomen, gestopt en de schadelijke gevolgen moeten worden beperkt. Het convenant bevat o.a. samenwerkingsafspraken over de verwijsindex risicojeugdigen, de *één gezin- één plan* aanpak, coördinatie van zorg en doorzettingsmacht (*Leiden*);
- Opstellen en ondertekenen van een regionaal Convenant meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling door 17 van de 19 gemeenten en de provincie, alsmede vrijwel alle hulpverlenings- en zorginstelling (*Maastricht en Heerlen*);

- Een zorgteam, bestaande uit BJZ, maatschappelijk werk, GGZ-jeugd, politie (jeugd- en zedenzaken) en JGZ, houdt zich in de regio Nijmegen bezig met de afstemming en hulpverlening rond complexe (seksuele) kindermishandeling. De aanpak richt zich op het hele gezin. Het zorgteam heeft voor 2009 een subsidie van de provincie Gelderland ontvangen. Het streven is om deze werkwijze ook in de andere Gelderse regio's in te voeren (*Nijmegen*);
- De gemeente Tilburg maakt 1 miljoen euro vrij voor een scholingsplan dat drie jaar bestrijkt. De planning is op dit moment: 2009/2010: peuterspeelzalen en kinderopvang, 2010: diverse beroepsgroepen in de hulpverlening (JGZ, AMW, GGZ), najaar 2010: onderwijs (*Tilburg*).
- Opstellen van een plan van aanpak kindermishandeling door het primair onderwijs in de regio (*Utrecht*);
- De 28 gemeenten in de provincie Utrecht gaan met elkaar samenwerken op de volgende vier thema's: 1. Opstellen en implementatie gezamenlijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling; 2. Aansluiten aanpak kindermishandeling op de aanpak huiselijk geweld; 3. Borging RAAK-aanpak binnen CJG; 4. Opstellen en uitvoeren scholingsplan (*Utrecht*);
- Aansluiting bij de publiekscampagne kindermishandeling van het programmaministerie Jeugd en gezin, met een accent op de doelgroep jeugdigen en kinderen (*Venlo*);
- In Vlissingen wordt vanaf het begin van het project nauwe aansluiting gerealiseerd met provinciebrede ontwikkelingen, zowel in de samenstelling van de (provinciale) stuurgroep als bij het maken van de startfoto die door middel van een consensusbijeenkomst met alle relevante partijen op één dag tot stand kwam. Hierdoor is er veel draagvlak voor het werkplan bij alle partijen. Het werkplan bestrijkt het hele zorgcontinuüm dat prof. J. Hermans heeft beschreven als raamwerk voor de RAAK-aanpak. Deelonderwerpen worden samen met partners uitgewerkt, waaronder een actief AMK (*Vlissingen*);
- In ziekenhuizen in Zeeland vindt een project Veilige Start plaats, met een preventief aanbod voor hoogrisico zwangere vrouwen (*Vlissingen*);
- Het bestaande convenant huiselijk geweld voor de regio, dat moet worden bijgesteld, wordt verbreed naar kindermishandeling (*Zwolle Noord-Veluwe*).

4. Activiteiten en plannen: van 2009 naar 2010

Zoals ook beschreven in de 1^e voortgangsrapportage (maart 2009) heeft het Nederlands Jeugdinstituut met het programmaministerie voor Jeugd en Gezin afspraken gemaakt om regionaal en bovenregionaal de centrumgemeenten zo goed mogelijk te begeleiden in het bereiken van de afgesproken procesresultaten en daardoor een sluitende aanpak van kindermishandeling te realiseren. De procesresultaten staan genoemd in de door de gemeenten en het programmaministerie ondertekende *Actieverklaring*.

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft een ondersteunende en signalerende rol naar de verantwoordelijke partijen. Het programmaministerie voor Jeugd en Gezin is als opdrachtgever voor gemeenten verantwoordelijk voor het formeel aanspreken van gemeenten op de te behalen procesresultaten en de bestuurlijke beïnvloeding van processen in gemeenten. Actueel blijft dat meerdere trajecten op elkaar moeten worden afgestemd (onder andere de ontwikkeling van CJG's, aanpak huiselijk geweld, invoering van het digitaal kinddossier en verwijsindex, ontwikkeling van zorgcoördinatie en zorgadviesteams).

In 2009 zijn vanuit het ondersteuningsprogramma van het Nederlands Jeugdinstituut gemeenten qua voortgang ingedeeld in de categorie Voorloper, Regulier of Later gestart. Voorlopers en 'laatbloeiers' krijgen extra aandacht. De analyse van de regiocoördinator en de implementatieadviseur is daarbij richtinggevend, nadere steun is er desgewenst van de regionale stuurgroep, het programmaministerie voor Jeugd en Gezin, IPO, VNG of stuurgroep Opstellen.

Deze rapportage van het Nederlands Jeugdinstituut in november 2009 biedt een actuele stand van zaken van de Regionale aanpak kindermishandeling. Omdat dit rapport uitkomt ruim één jaar voor de geplande einddatum van het implementatietraject (december 2010) kan het goed gebruikt worden als tussenbalans in het bestuurlijk overleg op 10 december 2009 van Minister Rouvoet met de wethouders en gedeputeerden over de borging van de sluitende aanpak kindermishandeling.

Uit de activiteiten en plannen blijkt dat in de 37 regio's veel werk wordt verzet om de sluitende aanpak van kindermishandeling te realiseren. Zoals uit dit rapport blijkt, zijn er steeds meer goede voorbeelden van initiatieven en pilots. Er komt steeds meer zicht op gemeenten en provincies die over de gehele linie of op onderdelen goed scoren. Zij verdienen het om in het zonnetje gezet te worden. Dit geldt met name voor *good practices* met hoog potentieel voor landelijke inzet, zoals de pilot te Den Bosch waarin de aanpak kindermishandeling gestalte krijgt met gebruikmaking van instrumenten van en ondersteuning door de samenwerkende jeugdinspecties (Integraal Toezicht Jeugd).

In 2010 koerst het NJi samen met de regiocoördinatoren verder op dit soort kwalitatieve winst in de samenwerking en het zichtbaar maken van *good practices*.

5. Conclusies

De stand van zaken wat betreft de mijlpalen / procesafspraken voor het project Regionale aanpak kindermishandeling is per 12 november 2009 als volgt.

- ✓ In alle 37 regio's is een projectstructuur ingesteld, hetzij door een specifieke stuurgroep Regionale aanpak kindermishandeling, hetzij door onderbrenging bij bestaande beleidsstructuren.
- ✓ In alle 37 regio's is een regiocoördinator aangesteld.
- ✓ In 32 van de 37 regio's is de startfoto Regionale aanpak kindermishandeling gereed.
- ✓ In 11 regio's is een regionaal werkplan bestuurlijk goedgekeurd, in 21 regio's is dit werkplan (soms in concept) gereed en veelal goedgekeurd door de regionale stuurgroep. Al deze 32 plannen zijn dus gereed voor uitvoering of gedeeltelijk al in uitvoering genomen. In vijf regio's is een werkplan nog in voorbereiding of is nog geen plan opgesteld.
- ✓ In totaal hebben 32 van de 37 regio's een regionaal handelingsprotocol in voorbereiding.
- ✓ Van de 37 regio's zijn er 8 inmiddels begonnen met de uitvoering van hun scholingsplan en hebben 22 regio's een dergelijk plan in voorbereiding.

In de zeven maanden sinds de 1^e voortgangsrapportage (peildatum 31 maart 2009) is veel vooruitgang geboekt, met name ten aanzien van het afronden van de startfoto's (die een beeld geven van de lacunes in de huidige regionale aanpak van kindermishandeling), het vervolgens opstellen van een regionaal werkplan en de uitvoering daarvan.

De voortgang in de regio's wordt door de implementatieadviseurs in het overgrote deel van de regio's gekenschetst als 'regulier'. In vijf regio's is sprake van een 'latere start', wat in het algemeen betekent dat daar de aanstelling van een regiocoördinator hooguit enkele maanden geleden heeft plaatsgevonden, of soms zelfs nog zeer recent. Vier regio's krijgen van de implementatieadviseurs het predicaat 'voorloper'. Hier is veelal te zien dat men voortvarend aan de slag is gegaan met het maken van de startfoto, het gezamenlijk met partijen opstellen van een regionaal werkplan en vervolgens het uitvoeren van diverse activiteiten, onder andere op het gebied van scholing en versterken van de regionale samenwerking.

Tussentijdse analyse van de startfoto's en enkele regionale werkplannen maakt duidelijk dat de regio's breed inzetten op verbetering van de aanpak van kindermishandeling. Het hele continuüm van universele, selectieve en geïndiceerde preventie, vroege interventies, en hulpverlening en bescherming komt aan bod. In die zin sluiten de ontwikkelingen goed aan bij het oorspronkelijke RAAK-raamwerk van 55 punten, dat is ontwikkeld door prof. dr. J. Hermanns.

Tegelijkertijd wordt her en der in de regio's gesignaleerd dat de noodzakelijke financiële dekking van de plannen op dit moment nog lang niet altijd geregeld is. Dit zal de nodige inzet en medewerking vragen van alle betrokken partners in de regio's en waar mogelijk zal gebruik moeten worden gemaakt van andere financieringsbronnen.

Bijlage 1: Tabel mijlpalen / procesafspraken per 12 november 2009

De volgende zaken worden in deze bijlage gepresenteerd in tabelvorm, per regio/centrumgemeente.

1. Startfoto

Kolommen: 1. In voorbereiding, 2. Gereed

2. Regionaal werkplan

Kolommen: 1. Nog geen actie, 2. In voorbereiding, 3. Concept gereed, 4. Bestuurlijk goedgekeurd

3. Regionaal handelingsprotocol

Kolommen: 1. Nog geen actie, 2. In voorbereiding, 3. In uitvoering

4. Regionaal scholingsplan

Kolommen: 1. Nog geen actie, 2. In voorbereiding, 3. In uitvoering

5. Voortgang algemeen:

Kolommen: 1. Later gestart, 2. Regulier, 3. Voorloper

Centrum- gemeenten	Startfoto		Regionaal werkplan				Regionaal handelings- protocol			Regionaal scholingsplan			Voortgang algemeen		
	In voorbereiding	Gereed	Nog geen actie	In voorbereiding	(Concept) gereed	Bestuurl goedgek	Nog geen actie	In voorbereiding	In uitvoering	Nog geen actie	In voorbereiding	In uitvoering	Later gestart	Regulier	Voorloper
Alkmaar		X			X			X			X			X	
Almere		X				X		X				X		X	
Amersfoort	X			X				X		X				X	
Amsterdam		X			X			X			X			X	
Apeldoorn		X				X		X			X			X	
<i>Arnhem</i>		X			X			X			X			X	
<i>Arnhem- Achterhoek</i>		X			X		X			X				X	
Breda		X			X			X			X			X	
Delft		X			X		X			X				X	
Den Bosch		X			X			X			X			X	
Den Haag		X			X			X			X			X	
Den Helder		X			X			X			X			X	
Dordrecht		X			X			X			X			X	
Ede		X				X		X			X			X	
Eindhoven		X				X		X				X			X
Emmen		X				X		X			X		X		
Enschede		X			X			X				X		X	
Gouda		X				X		X				X		X	
Groningen		X			X			X			X			X	
Haarlem		X			X			X			X			X	
Heerlen		X			X			X			X			X	
Helmond		X				X		X				X			X
Hilversum		X				X		X			X			X	
Leeuwarden		X			X			X				X			X
Leiden		X				X		X				X		X	
Maastricht		X			X			X		X				X	
Nijmegen	X		X				X			X			X		
Rotterdam	X		X					X			X		X		
Spijkenisse	X		X					X			X		X		
Tilburg		X			X			X				X		X	
Utrecht		X				X		X			X			X	
Venlo		X			X			X			X			X	
Vlaardingen	X		X					X			X		X		
Vlissingen		X				X		X			X				X
Zaanstad		X			X			X			X			X	
<i>Zwolle IJsselland</i>		X			X		X			X				X	
<i>Zwolle Noord- Veluwe</i>		X			X		X			X				X	
Totaal	5	32	4	1	21	11	5	32	0	7	22	8	5	28	4

Bijlage 2: Highlights regionale werkplannen Amsterdam en Gouda/Leiden

Regionaal werkplan regio Amsterdam-Amstellanden

Het regionale werkplan *En nu handelen! Samen tegen kindermishandeling* zit al ver in de 'bestuurlijke pijplijn'. Het is inmiddels goedgekeurd door de wethouder van Amsterdam die dit in portefeuille heeft.

Dit werkplan is het resultaat van intensieve samenwerking tussen vele regionale partijen en geschreven met de gezamenlijke visie dat elk kind er recht op heeft om veilig te kunnen opgroeien. Vanuit deze visie is een groot aantal ambities geformuleerd, die de komende tijd zullen worden uitgewerkt in uitvoeringsplannen. Deze plannen beogen een permanent karakter en inbedding bij bestaande structuren en ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de Centra voor Jeugd en Gezin, de aanpak van huiselijk geweld en de ontwikkeling van Zorg- en Advies Teams.

Ambities en beoogde opbrengsten van dit werkplan zijn:

Ambitie	Mogelijke opbrengst
Preventie	
Alle burgers in de regio worden bereikt door activiteiten van universele preventie, gericht op burgers.	- burgers weten waar zij terecht kunnen voor informatie of advies bij een vermoeden van kindermishandeling;
Alle specifieke doelgroepen worden bereikt door activiteiten van selectieve preventie.	- risicogroepen worden bereikt door activiteiten van opvoedondersteuning en door voorlichting.
Professionals (route)	
De voorwaarden voor een sluitende aanpak kindermishandeling worden door alle partners en betrokkenen in de regionale aanpak kindermishandeling opgesteld en geformaliseerd in bestaande documenten.	- alle professionals werken volgens het handelingsprotocol en de afspraken in 'Kindspoor';
Alle professionals die te maken hebben met kinderen en/of ouders werken volgens het regionaal handelingsprotocol.	- alle professionals weten, ook door regelmatige scholing, hoe zij het handelingsprotocol moeten gebruiken en wat hun mogelijkheden zijn bij het gebruik van het handelingsprotocol;
Er is een eenduidige route in de keten voor alle vormen van geweld waar kinderen slachtoffer van kunnen zijn.	- professionals onderkennen de voordelen van het gebruik van het handelingsprotocol, namelijk een ondersteuning bij signaleren, handelen en melden;
In alle werkprocessen rondom kinderen, ouders of gezinnen wordt de regionale aanpak kindermishandeling geborgd.	- de vraag naar veiligheid van kinderen in een gezin is een gemene deler in alle casuïstiekoverleggen rondom ouders, kinderen en gezinnen;
Om blijvende aandacht voor het kind te garanderen, geldt er een zogenaamd continu-model in de aanpak kindermishandeling.	- samenwerking wordt gezocht bij eventuele signalen van kindermishandeling, volgens het regionaal handelingsprotocol;
In de eerste en tweedelijns gezondheidszorg wordt gewerkt volgens de gemaakte afspraken en de routekaart bij huiselijk geweld en kindermishandeling.	- iedereen kan terecht met zijn of haar zorgen en komt via een eenduidige ketenroute terecht bij het juiste meldpunt. Hierdoor zal er minder versnippering - in de regio zijn, waardoor het kind beter kan worden geholpen;

	<ul style="list-style-type: none"> - de verantwoordelijkheid voor het kind stopt niet na beëindiging van het hulpverleningstraject, waardoor het kind in een signalerende omgeving blijft.
Professionals (scholing)	
Alle professionals worden bereikt door activiteiten van universele preventie, gericht op professionals.	<ul style="list-style-type: none"> - professionals kennen handelingsperspectieven bij een vermoeden van kindermishandeling; - het taboe is doorbroken: professionals durven signalen van kindermishandeling te zien, te benoemen en handelen adequaat;
Alle professionals die te maken hebben met kinderen en/of ouders worden geschoold volgens het regionaal scholingsplan.	<ul style="list-style-type: none"> - professionals worden regelmatig geschoold en zijn op de hoogte van signalen van kindermishandeling, handelen bij vermoedens van kindermishandeling en werken ook met en volgens de geleerde vaardigheden; - met de instellingen zijn op bestuurlijk niveau over scholing prestatieafspraken vastgelegd.
Zorgaanbod	
Er is een goed aanbod en voldoende capaciteit van interventies, gericht op kind, ouders en gezin.	<ul style="list-style-type: none"> - kinderen en gezinnen staan niet 'onnodig' stil in de keten, maar krijgen gepaste hulp wanneer nodig.

Voor alle hierboven genoemde ambities van het werkplan zijn expertisegroepen opgezet, met professionals die zich met de uitwerking gaan bezighouden. Deze expertisegroepen staan onder regie van de Dienst Zorg en Samenleven van de gemeente Amsterdam.

Behalve ambities zijn er ook *risico's* geformuleerd in het werkplan. Deze liggen met name op het gebied van de financiering. Middelen voor uitvoering van de plannen zullen grotendeels uit budgetten van de ketenpartners moeten komen. Voor 2010 zijn de middelen echter grotendeels al verdeeld. Hierdoor zou een 'gat' kunnen ontstaan tussen het opstellen van de uitvoeringsplannen en de daadwerkelijke uitvoering. Voor dit 'gat' van 2010 naar 2011 moeten middelen worden gezocht waarmee in ieder geval een eerste start van de uitvoering van het werkplan kan worden gefaciliteerd. Op hun begroting van 2011 zullen alle ketenpartners meer structureel geld moeten vrijmaken. Het project Regionale aanpak kindermishandeling loopt tot 2010, maar duidelijk is dat een sluitende aanpak van kindermishandeling een langere adem vraagt.

Overigens is het hier beschreven knelpunt van de financiering van de werkplannen ook in andere regio's gesignaleerd.

Regionaal werkplan Hollands Midden Gouda/Leiden

Het regionale werkplan van de regio Hollands Midden is goedgekeurd door de stuurgroep Huiselijk geweld, waarin het project Regionale aanpak kindermishandeling bestuurlijk is ingebed. Doordat door de beide gemeenten is besloten dat de stuurgroep hierover beslist, is het werkplan hiermee ook bestuurlijk goedgekeurd.

Ook dit werkplan is tot stand gekomen door bij een grote groep professionals de *Checklist startfoto Regionale aanpak kindermishandeling* af te nemen. Hierdoor is een duidelijk beeld ontstaan van hetgeen al ontwikkeld is, thans in ontwikkeling is en de lacunes op het gebied van

de aanpak van kindermishandeling in de regio. Door middel van het werkplan worden de meeste lacunes opgevuld.

Prioriteit wordt gelegd bij:

- aandacht voor kindermishandeling bij bestuurders en directies en borging van de Regionale aanpak kindermishandeling na 2010;
- regionaal handelingsprotocol, waaronder borging kindermishandeling binnen aanpak huiselijk geweld;
- geïmplementeerde meldcode (protocollen) voor iedere beroepskracht;
- scholingsbeleid;
- sluitende aanpak kindermishandeling binnen het CJG;
- adequaat hulpaanbod bij kindermishandeling.

Voor alle bovengenoemde prioriteiten is een reeks van activiteiten en beoogde resultaten (SMART) beschreven. Bijvoorbeeld: onder de prioriteit *regionaal handelingsprotocol* zijn beoogde resultaten o.a.:

- toename van het gebruik van gevalideerde signaleringsinstrumenten (5%),
- gebruik van adviesfunctie van het AMK neemt toe (25%),
- bevorderen van inzet strafrecht bij aanpak kindermishandeling door toename aantal meldingen bij politie (10%).

Voor de prioriteit *sluitende aanpak kindermishandeling binnen het CJG* wil men onder meer een instrument laten ontwikkelen om te toetsen hoe 'RAAK-proof' het CJG is. Ook zal worden geïnvesteerd in het gebruik van een risicotaxatie-instrument, de kwaliteit van opvoedingsondersteuning, (schriftelijke) informatie over het *Shaken baby* syndroom, kinderen als getuige van huiselijk geweld en een regionaal publiekscampagne gericht op omstanders (aansluitend bij de landelijke publiekscampagne van de overheid).

Taakverdeling, fasering en monitoring

Binnen deze regio zijn twee regiocoördinatoren werkzaam. Onderling verdelen zij de verschillende activiteiten. Daarnaast worden professionals van verschillende organisaties en de gemeenten gevraagd mee te denken/mee te werken om de gestelde doelen te bereiken. Tussentijds wordt halfjaarlijks aan het bestuurlijk overleg gerapporteerd over de voortgang. In het werkplan wordt opgemerkt dat de ambities van de overheid groot zijn, terwijl twee jaar een korte periode is om deze te realiseren. Niet alle activiteiten vinden tegelijkertijd plaats. In een uitgebreidere versie van het werkplan wordt de fasering beschreven.

Financiering

Uit de RAAK-subsidie van €250.000 die door het ministerie van Jeugd en Gezin beschikbaar is gesteld aan de twee centrumgemeenten, wordt de coördinatie bekostigd. Tevens is er een activiteitenbudget. Daarnaast wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van andere subsidies of financieringsbronnen. Een begroting maakt onderdeel uit van het uitgebreide werkplan.

Communicatie

Onderdeel van het uitgebreidere werkplan is een communicatieplan. In dat communicatieplan geven de regiocoördinatoren aan wat zij gaan doen om kindermishandeling op de agenda te

zetten bij relevante organisaties (waar nodig) en hoe zij gaan communiceren over de voortgang van de Regionale aanpak kindermishandeling.

Bijlage 3: Tabellen startfoto's Regionale aanpak kindermishandeling

1. Worden alle ouders in uw regio voorgelicht over de wettelijk vastgelegde norm van geweldloos opvoeden?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			100%			100%
Almere (N= 6)			100 %			100%
Amsterdam (N= 6)			100 %			83,3%
Apeldoorn (N= 7)			71,4%		28,6%	100%
Arnhem (N= 11)			100%			100%
Delft (N= 4)			100%			100%
Den Bosch (N= 21)	19 %	42,9 %	33,3 %		4,8 %	14,3%
Den Helder (N= 9)			100%			100%
Dordrecht (N= 14)		92,9%	7,1%			7,1%
Ede (N= 5)			80%	20%		100%
Eindhoven (N = 16)			100 %			
Gouda (N = 13)			100 %			7,7%
Heerlen (N= 8)		75%		12,5%	12,5%	50%
Helmond (N = 6)			100 %			100%
Hilversum (N= 10)	10%	80%	10%			10%
Leiden (N = 22)			100 %			100%
Maastricht (N= 11)	81,8%	18,2%				
Utrecht (N= 20)	75%	20%			5%	
Venlo (N = 20)				100 %		
Vlissingen (N = 13)			76,9%	23,1%		

2. Worden alle ouders in uw regio voorgelicht over het Shaken Baby Syndroom?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			100%			100%
Almere (N= 6)			100%			100%
Amsterdam (N= 6)			100%			83,3%
Apeldoorn (N= 7)				71,4%	28,6%	100%
Arnhem (N= 11)			100%			100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	19%	66,7%	9,5%		4,8%	4,8%
Den Helder (N= 9)			100%			100%
Dordrecht (N= 14)			100%			7,1%
Ede (N= 5)			100%			
Eindhoven (N = 16)			100%			
Gouda (N = 13)			100%			7,7%
Heerlen (N= 8)		62,5%	12,5%	12,5%	12,5%	50%
Helmond (N = 6)			100%			100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)			100%			100%
Maastricht (N= 11)	90,9%	9,1%				
Utrecht (N= 20)	75%	25%				
Venlo (N = 20)				100%		
Vlissingen (N = 13)	100%					

3. Worden in uw regio *alle* vrouwen tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte van hun kind gescreend om de meest extreme risico's op kindermishandeling zo vroeg mogelijk te signaleren?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)	83,3%				16,7%	
Amsterdam (N= 6)			83,3%	16,7%		100%
Apeldoorn (N= 7)		100%				100%
Arnhem (N= 11)			100%			100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	19%	52,4%	9,5%		19%	9,5%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)			100%			7,1%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)				100%		
Gouda (N = 13)			7,7%		92,3%	7,7%
Heerlen (N= 8)		62,5%		12,5%	25%	37,5%
Helmond (N = 6)			100%			100%
Hilversum (N= 10)	90%	10%				
Leiden (N = 22)			100%			100%
Maastricht (N= 11)	81,8%	9,1%	9,1%			9,1%
Utrecht (N= 20)	70%	20%			10%	5%
Venlo (N = 20)				90%	10%	100%
Vlissingen (N = 13)			53,8	23,1%	23,1%	

4. Gebruiken professionals in uw regio *in alle gevallen waarin een interventie wordt overwogen* een instrument om de veiligheidsrisico's voor de kinderen te taxeren?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			35%		65%	100%
Almere (N= 6)		16,7%	33,3%	50%		100%
Amsterdam (N= 6)				100%		33,3%
Apeldoorn (N= 7)				100%		14,3%
Arnhem (N= 11)				100%		100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)		61,9%	4,8%	4,8%	9,5%	14,3%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)			100%			50%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)				93,8%	6,3%	
Gouda (N = 13)			7,7%		92,3%	7,7%
Heerlen (N= 8)		75%		12,5%	12,5%	50%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)			100%			100%
Maastricht (N= 11)	27,3%	54,5%	9,1%	9,1%		18,2%
Utrecht (N= 20)	80%	10%	10%			5%
Venlo (N = 20)				100%		
Vlissingen (N = 13)			23,1%	76,9%		

5a. Worden in uw regio professionals die met ouders en kinderen werken in het onderwijs regelmatig geschoold in het signaleren en handelen met betrekking tot kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)	16,7%	16,7%	33,3%	33,3%		33,3%
Amsterdam (N= 6)		33,3%	6,7%		50%	100%
Apeldoorn (N= 7)		71,4%		28,6%		42,9%
Arnhem (N= 11)		90,9%		9,1%		100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)		33,3%	9,5%	28,6%	9,5%	19%
Den Helder (N= 9)			100%			100%
Dordrecht (N= 14)				100%		50%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)				93,8%	6,3%	
Gouda (N = 13)			92,3%	7,7%		7,7%
Heerlen (N= 8)		75%			25%	50%
Helmond (N = 6)			16,7%	66,7%	16,7%	100%
Hilversum (N= 10)	50%	50%				30%
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	27,3%	63,6%		9,1%		9,1%
Utrecht (N= 20)	35%	35%	10%	10%	10%	20%
Venlo (N = 20)			100%			100%
Vlissingen (N = 13)				76,9%	23,1%	

5b. Worden in uw regio professionals die met ouders en kinderen werken in de kinderopvang regelmatig geschoold in het signaleren en handelen met betrekking tot kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		35%			65%	100%
Almere (N= 6)	50%		33,3%		16,7%	33,3%
Amsterdam (N= 6)	33,3%			66,7%		100%
Apeldoorn (N= 7)		85,7%		14,3%		42,9%
Arnhem (N= 11)				100%		100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)		33,3%	4,8%	23,8%	19%	19%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)				100%		50%
Ede (N= 5)			20%	80%		100%
Eindhoven (N = 16)				100%		
Gouda (N = 13)			92,3%	7,7%		7,7%
Heerlen (N= 8)		50%			50%	50%
Helmond (N = 6)				16,7%	83,3%	100%
Hilversum (N= 10)	60%	40%				30%
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	27,3%	54,5%		18,2%		9,1%
Utrecht (N= 20)	45%	30%	5%	5%	15%	20%
Venlo (N = 20)			100%			100%
Vlissingen (N = 13)				76,9%	23,1%	

5c. Worden in uw regio professionals die met ouders en kinderen werken in het jeugdwelzijnswerk regelmatig geschoold in het signaleren en handelen met betrekking tot kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)	83,3%		16,7%			33,3%
Amsterdam (N= 6)		83,3%		16,7%		100%
Apeldoorn (N= 7)		85,7%	14,3			42,9%
Arnhem (N= 11)		100%				100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)		28,6%	19%	4,8%	19%	19%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)		7,1%		42,9%	50%	50%
Ede (N= 5)	60%			20%	20%	100%
Eindhoven (N = 16)				100%		
Gouda (N = 13)		92,3%		7,7%		7,7%
Heerlen (N= 8)		62,5%			37,5%	50%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	60%	20%	20%			30%
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	27,3%	54,5%	9,1%	9,1%		9,1%
Utrecht (N= 20)	40%	35%		25%		20%
Venlo (N = 20)				100%		100%
Vlissingen (N = 13)				76,9%	23,1%	

5d. Worden in uw regio professionals die met ouders en kinderen werken in het maatschappelijk werk regelmatig geschoold in het signaleren en handelen met betrekking tot kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		35%			65%	100%
Almere (N= 6)				33,3%	66,7%	33,3%
Amsterdam (N= 6)		50%		50%		100%
Apeldoorn (N= 7)		100%				
Arnhem (N= 11)			72,7%	27,3%		100%
Delft (N= 4)			100%			100%
Den Bosch (N= 21)	19%	47,6%			33,3%	19%
Den Helder (N= 9)			100%			100%
Dordrecht (N= 14)					100%	50%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)					100%	
Gouda (N = 13)			92,3%	7,7%		7,7%
Heerlen (N= 8)		62,5%			37,5%	50%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	60%	20%	20%			30%
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	36,4%	45,5%		18,2%		9,1%
Utrecht (N= 20)	40%	25%	5%	15%	15%	20%
Venlo (N = 20)				100%		100%
Vlissingen (N = 13)				76,9%	23,1%	

5e. Worden in uw regio professionals die met ouders en kinderen werken in de jeugdgezondheidszorg regelmatig geschoold in het signaleren en handelen met betrekking tot kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)					100%	100%
Almere (N= 6)				16,7%	83,3%	33,3%
Amsterdam (N= 6)					100%	100%
Apeldoorn (N= 7)					100%	42,9%
Arnhem (N= 11)		100%				100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	19%	33,3%			47,6%	19%
Den Helder (N= 9)					100%	100%
Dordrecht (N= 14)					100%	50%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)					100%	
Gouda (N = 13)					100%	7,7%
Heerlen (N= 8)		62,5%			37,5%	50%
Helmond (N = 6)					100%	100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)					100%	100%
Maastricht (N= 11)	36,4%	45,5%		9,1%	9,1%	9,1%
Utrecht (N= 20)	45%	20%		10%	25%	20%
Venlo (N = 20)					100%	100%
Vlissingen (N = 13)				76,9%	23,1%	

5f. Worden in uw regio professionals die met ouders en kinderen werken in de jeugdzorg regelmatig geschoold in het signaleren en handelen met betrekking tot kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			35%		65%	100%
Almere (N= 6)				100%		33,3%
Amsterdam (N= 6)					100%	100%
Apeldoorn (N= 7)	100%					42,9%
Arnhem (N= 11)			100%			100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	23,8%	52,4%	4,8%		19%	19%
Den Helder (N= 9)		100%				100%
Dordrecht (N= 14)					100%	50%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)					100%	
Gouda (N = 13)					100%	7,7%
Heerlen (N= 8)		62,5%			37,5%	50%
Helmond (N = 6)					100%	100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)					100%	100%
Maastricht (N= 11)	36,4%	45,5%		18,2%		9,1%
Utrecht (N= 20)	4%	30%	5%	10%	15%	20%
Venlo (N = 20)					100%	100%
Vlissingen (N = 13)				76,9%	23,1%	

5g. Worden in uw regio professionals die met ouders en kinderen werken in de gezondheidszorg regelmatig geschoold in het signaleren en handelen met betrekking tot kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)	66,7%		16,7%		16,7%	33,3%
Amsterdam (N= 6)		83,3%		16,7%		100%
Apeldoorn (N= 7)					100%	42,9%
Arnhem (N= 11)				100%		100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	19%	61,9%	4,8%		14,3%	19%
Den Helder (N= 9)		100%				100%
Dordrecht (N= 14)				100%		50%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)					100%	
Gouda (N = 13)			92,3%	7,7 %		7,7%
Heerlen (N= 8)		75%		12,5%	12,5%	50%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	90%	10%				30%
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	36,4%	45,5%		18,2%		9,1%
Utrecht (N= 20)	45%	40%	5%	5%	5%	20%
Venlo (N = 20)					100%	100%
Vlissingen (N = 13)				76,9%	23,1%	

6. Gebruiken alle instellingen in uw regio die met kinderen en/of ouders werken, een meldcode of protocol kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			100%			100%
Almere (N= 6)				66,7%	33,3%	100%
Amsterdam (N= 6)				100%		100%
Apeldoorn (N= 7)				100%		100%
Arnhem (N= 11)				100%		100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	19%	42,9%	19%	4,8%	14,3%	14,3%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)				50%	50%	
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)				93,8%	6,3%	
Gouda (N = 13)			92,3%	7,7%		7,7%
Heerlen (N= 8)		25%		62,5%	12,5%	37,5%
Helmond (N = 6)				100%		
Hilversum (N= 10)	10%		90%			10%
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	27,3%	45,5%			27,3%	9,1%
Utrecht (N= 20)	35%	45%	5%	10%	5%	25%
Venlo (N = 20)				100%		100%
Vlissingen (N = 13)				100%		

6a. Zo ja, volgen de medewerkers van deze instellingen regelmatig een training in het toepassen van de meldcode of protocol?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			35%		65%	100%
Almere (N= 6)		16,7%		66,7%	16,7%	100%
Amsterdam (N= 6)				100%		100%
Apeldoorn (N= 7)				100%		100%
Arnhem (N= 11)			100%			100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	71,4%	23,8%			4,8%	14,3%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)	7,1%			50%	42,9%	
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)			92,3%	7,7%		7,7%
Gouda (N = 13)	25%	50%		25%		37,5%
Heerlen (N= 8)				100%		
Helmond (N = 6)	10%		90%			10%
Hilversum (N= 10)				100%		100%
Leiden (N = 22)	45,5%	45,5%		9,1%		9,1%
Maastricht (N= 11)				100%		
Utrecht (N= 20)	55%	40%		5%		25%
Venlo (N = 20)						
Vlissingen (N = 13)			23,1%	53,8%	23,1%	

7. Is er op regionaal niveau een handelingsprotocol waarin de onderlinge taken en samenwerking van de instellingen zijn vastgelegd op het gebied van signaleren en handelen in het geval van kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			100%			100%
Almere (N= 6)				16,7%	83,3%	
Amsterdam (N= 6)					100%	100%
Apeldoorn (N= 7)				100%		100%
Arnhem (N= 11)				100%		100%
Delft (N= 4)	19%	33,3%	28,6%		19%	19%
Den Bosch (N= 21)				100%		100%
Den Helder (N= 9)			100%			50%
Dordrecht (N= 14)			100%			
Ede (N= 5)		100%				100%
Eindhoven (N = 16)			100%			7,7%
Gouda (N = 13)		50%	25%	25%		50%
Heerlen (N= 8)				100%		100%
Helmond (N = 6)	90%		10%			10%
Hilversum (N= 10)			100%			100%
Leiden (N = 22)	27,3%	63,6%	9,1%			
Maastricht (N= 11)						100%
Utrecht (N= 20)	40%	40%	5%	15%		25%
Venlo (N = 20)						
Vlissingen (N = 13)			46,2%	53,8%		

7a. Zo ja, volgen de medewerkers van de instellingen in de regio regelmatig een training in het toepassen van dit regionale handelingsprotocol?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			100%			100%
Almere (N= 6)				83,3%	16,7%	
Amsterdam (N= 6)				100%		100%
Apeldoorn (N= 7)				100%		100%
Arnhem (N= 11)		100%				100%
Delft (N= 4)	100%					100%
Den Bosch (N= 21)	71,4%	9,5%	9,5%	4,8%	4,8%	19%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)	100%					50%
Ede (N= 5)		100%				100%
Eindhoven (N = 16)					100%	
Gouda (N = 13)			100%			7,7%
Heerlen (N= 8)	37,5%	50%		12,5%		50%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	90%		10%			10%
Leiden (N = 22)			100%			100%
Maastricht (N= 11)	63,6%	27,3%	9,1%			
Utrecht (N= 20)	70%	25%		5%		25%
Venlo (N = 20)	100%					100%
Vlissingen (N = 13)		23,1%	76,9%			

8. Screenen de artsen en verpleegkundigen van de afdelingen spoedeisende hulp van ziekenhuizen en van huisartsenposten in uw regio met een checklist (zoals het SPUTOVAMO-formulier) alle kinderen op de mogelijkheid van kindermishandeling?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)	83,3%				16,7%	16,7%
Amsterdam (N= 6)	16,7%				83,3%	83,3%
Apeldoorn (N= 7)					100%	
Arnhem (N= 11)	81,8			18,2%		18,2
Delft (N= 4)					100%	
Den Bosch (N= 21)	23,8%	61,9%	9,5%		4,8%	4,8%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)					100%	
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)					100%	
Gouda (N = 13)					100%	7,7%
Heerlen (N= 8)		87,5%			12,5%	50%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)					100%	100%
Maastricht (N= 11)	90,9%	9,1%				9,1%
Utrecht (N= 20)	80%	20%				5%
Venlo (N = 20)					100%	
Vlissingen (N = 13)		53,8%		23,1%	23,1%	

8a. Zo ja, handelen deze artsen en verpleegkundigen bij een vermoeden van kindermishandeling volgens een protocol?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)	100%					100%
Almere (N= 6)	83,3%				16,7%	16,7%
Amsterdam (N= 6)	16,7%				83,3%	83,3%
Apeldoorn (N= 7)					100%	
Arnhem (N= 11)	81,8%			18,2%		18,2%
Delft (N= 4)					100%	
Den Bosch (N= 21)	76,2%	23,8%				4,8%
Den Helder (N= 9)		100%				100%
Dordrecht (N= 14)					100%	
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)				100%		
Gouda (N = 13)					100%	7,7%
Heerlen (N= 8)	25%	75%				50%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	90%			10%		
Leiden (N = 22)					100%	100%
Maastricht (N= 11)	90,9%	9,1%				9,1%
Utrecht (N= 20)	85%	15%				5%
Venlo (N = 20)					100%	
Vlissingen (N = 13)		53,8%		23,1%	23,1%	

9. Wordt de capaciteit van het AMK in uw regio bij invoering van een regionaal plan van aanpak vooraf aangepast aan de te verwachten extra toename van meldingen (15%) bovenop de jaarlijkse autonome stijging (10%)?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			100%			
Almere (N= 6)					100%	
Amsterdam (N= 6)				100%		100%
Apeldoorn (N= 7)	100%					
Arnhem (N= 11)				100%		100%
Delft (N= 4)			100%			100%
Den Bosch (N= 21)	23,8%	71,4%	4,8%			4,8%
Den Helder (N= 9)			100%			
Dordrecht (N= 14)					100%	
Ede (N= 5)			100%			100%
Eindhoven (N = 16)			100%			
Gouda (N = 13)			100%			100%
Heerlen (N= 8)		100%				50%
Helmond (N = 6)				100%		
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)			100%			
Maastricht (N= 11)	90,9%	9,1%				9,1%
Utrecht (N= 20)	80%	20%				5%
Venlo (N = 20)				100%		
Vlissingen (N = 13)	100%					

10. Zijn er in uw regio afspraken gemaakt over samenwerking tussen het AMK, de politie en het Openbaar Ministerie?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)					100%	100%
Almere (N= 6)					100%	
Amsterdam (N= 6)				100%		100%
Apeldoorn (N= 7)	100%					
Arnhem (N= 11)					100%	
Delft (N= 4)		100%				100%
Den Bosch (N= 21)	19%	42,9%	4,8%	4,8%	28,6%	9,5%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)					100%	7,1%
Ede (N= 5)					100%	100%
Eindhoven (N = 16)					100%	100%
Gouda (N = 13)					100%	7,7%
Heerlen (N= 8)		75%		25%		50%
Helmond (N = 6)					100%	100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)					100%	100%
Maastricht (N= 11)	45,5%	36,4%			18,2%	9,1%
Utrecht (N= 20)	80%	10%		5%	5%	
Venlo (N = 20)					100%	
Vlissingen (N = 13)					100%	

10a. Zo ja, zijn deze afspraken schriftelijk vastgelegd?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)	100%					100%
Almere (N= 6)				100%		
Amsterdam (N= 6)			100%			100%
Apeldoorn (N= 7)	100%					
Arnhem (N= 11)					100%	
Delft (N= 4)		100%				100%
Den Bosch (N= 21)	57,1%	33,3%			9,5%	9,5%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)				50%	50%	7,1%
Ede (N= 5)					100%	
Eindhoven (N = 16)					100%	100%
Gouda (N = 13)			92,3%	7,7%		7,7%
Heerlen (N= 8)	25%	75%				50%
Helmond (N = 6)			100%			100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	63,6%	27,3%			9,1%	9,1%
Utrecht (N= 20)	80%	15%			5%	
Venlo (N = 20)					100%	
Vlissingen (N = 13)					100%	

11. Heeft uw regio een calamiteitenplan voor het geval zich (zeer) ernstige incidenten m.b.t. kindermishandeling voordoen, die ook de aandacht van de media trekken?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)		66,7%		33,3%		50%
Amsterdam (N= 6)		16,7%	33,3%	50%		66,7%
Apeldoorn (N= 7)				100%		
Arnhem (N= 11)		100%				100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	19%	28,6%	38,1%	14,3%		28,6%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)				100%		
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)			100%		100%	
Gouda (N = 13)					100%	23,1%
Heerlen (N= 8)		100%				37,5%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	90%	10%				
Leiden (N = 22)					100%	
Maastricht (N= 11)	27,3%	63,6%	9,1%			9,1%
Utrecht (N= 20)	35%	30%	20%	5%	10%	20%
Venlo (N = 20)			100%			100%
Vlissingen (N = 13)		23,1%		53,8%	23,1%	

12. Wordt in de ontwikkeling van het zorgaanbod in uw regio aangesloten bij de landelijke trajecten 'LAAK' en 'Beter Beschermd' t.b.v. een korte, slagvaardige keten?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)					100%	
Amsterdam (N= 6)				16,7	83,3%	33,3%
Apeldoorn (N= 7)	100%					
Arnhem (N= 11)					100%	100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	19%	42,9%		4,8%	33,3%	4,8%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)				50%	50%	
Ede (N= 5)					100%	100%
Eindhoven (N = 16)					100%	
Gouda (N = 13)					100%	
Heerlen (N= 8)		87,5%		12,5%		37,5%
Helmond (N = 6)					100%	100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)					100%	
Maastricht (N= 11)	27,3%	45,5%	9,1%		18,2%	18,2%
Utrecht (N= 20)	80%	20%				5%
Venlo (N = 20)					100%	100%
Vlissingen (N = 13)	100%					

12a. Binnen ‘Beter Beschermd’ zijn normen vastgesteld voor de maximale tijdsduur van de verschillende stappen in het traject van melding van kindermishandeling tot start van de uitvoering van een jeugdbeschermingsmaatregel. Worden in uw regio deze normen gehaald?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)		100%				
Amsterdam (N= 6)		50%		50%		
Apeldoorn (N= 7)	100%					
Arnhem (N= 11)				100%		100%
Delft (N= 4)		100%				100%
Den Bosch (N= 21)	23,8%	76,2%				4,8%
Den Helder (N= 9)		100%				100%
Dordrecht (N= 14)		100%				
Ede (N= 5)			100%			100%
Eindhoven (N = 16)				100%		
Gouda (N = 13)					100%	
Heerlen (N= 8)		100%				37,5%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)			100%			
Maastricht (N= 11)	45,5%	54,5%				18,2%
Utrecht (N= 20)	80%	20%				5%
Venlo (N = 20)				100%		100%
Vlissingen (N = 13)	100%					

12b. Zo nee, worden er in uw regio maatregelen genomen om de tijdsduur van de verschillende stappen in traject van melding van kindermishandeling tot start van de uitvoering van de jeugdbeschermingsmaatregel te verkorten?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)					100%	100%
Almere (N= 6)		100%				
Amsterdam (N= 6)	100%					33,3%
Apeldoorn (N= 7)	100%					
Arnhem (N= 11)				100%		100%
Delft (N= 4)		100%				100%
Den Bosch (N= 21)	23,8%	76,2%				4,8%
Den Helder (N= 9)		100%				100%
Dordrecht (N= 14)	100%					
Ede (N= 5)					100%	100%
Eindhoven (N = 16)			100%			
Gouda (N = 13)					100%	
Heerlen (N= 8)		100%				37,5%
Helmond (N = 6)				100%		100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)				100%		
Maastricht (N= 11)	63,6%	36,4%				18,2%
Utrecht (N= 20)	90%	10%				5%
Venlo (N = 20)					100%	100%
Vlissingen (N = 13)	100%					

12c. Vindt er in uw regio een gezamenlijk overleg plaats over de gemelde casuïstiek met de ketenpartners AMK, bureau jeugdzorg en Raad voor de Kinderbescherming?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)					100%	100%
Almere (N= 6)					100%	
Amsterdam (N= 6)					100%	33,3%
Apeldoorn (N= 7)	100%					
Arnhem (N= 11)					100%	100%
Delft (N= 4)		100%				100%
Den Bosch (N= 21)	23,8%	71,4%			4,8%	4,8%
Den Helder (N= 9)					100%	100%
Dordrecht (N= 14)					100%	
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)					100%	
Gouda (N = 13)					100%	
Heerlen (N= 8)		75%		12,5%	12,5%	37,5%
Helmond (N = 6)					100%	100%
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)				100%		
Maastricht (N= 11)	45,5%	36,4%			18,2%	18,2%
Utrecht (N= 20)	85%	10%		5%		5%
Venlo (N = 20)					100%	100%
Vlissingen (N = 13)	100%					

13. Vindt hulpverlening bij mishandeling aan ouders en kinderen in uw regio plaats door een onderbouwde en gecoördineerde combinatie van interventies ('wrap around model')?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)				100%		100%
Amsterdam (N= 6)		66,7%		33,3%		50%
Apeldoorn (N= 7)			100%			
Arnhem (N= 11)				100%		100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	19%	52,4%		19%	9,5%	19%
Den Helder (N= 9)		100%				100%
Dordrecht (N= 14)			100%			50%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)			100%			
Gouda (N = 13)			100%			7,7%
Heerlen (N= 8)		100%				37,5%
Helmond (N = 6)				100%		
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	27,3%	63,6%	9,1%			18,2%
Utrecht (N= 20)	80%	20%				5%
Venlo (N = 20)				100%		
Vlissingen (N = 13)				23,1%	76,9%	

13a. Zo ja, zijn in uw regio bewezen effectieve interventies beschikbaar voor de behandeling van mishandelende ouders?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)				100%		100%
Amsterdam (N= 6)		33,3%		66,7%		50%
Apeldoorn (N= 7)			100%			
Arnhem (N= 11)			100%			100%
Delft (N= 4)				100%		100%
Den Bosch (N= 21)	61,9%	19%	14,3%		4,8%	19%
Den Helder (N= 9)		100%				100%
Dordrecht (N= 14)	50%			50%		50%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)			100%			
Gouda (N = 13)					100%	7,7%
Heerlen (N= 8)	12,5%	87,5%				37,5%
Helmond (N = 6)				100%		
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	54,5%	36,4%	9,1%			18,2%
Utrecht (N= 20)	90%	10%				5%
Venlo (N = 20)					100%	
Vlissingen (N = 13)	100%					

14. Werken professionals in uw regio met een methode van gestructureerde besluitvorming om systematisch de veiligheid van kinderen te beoordelen en over interventies te beslissen, tijdens het hele traject van melding van kindermishandeling tot afsluiten van de hulpverlening?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)		100%				100%
Almere (N= 6)				100%		100%
Amsterdam (N= 6)		16,7%		83,3%		33,3%
Apeldoorn (N= 7)					100%	
Arnhem (N= 11)				100%		
Delft (N= 4)				100%		
Den Bosch (N= 21)	19%	57,1%	9,5%		14,3%	9,5%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)			100%			57,1%
Ede (N= 5)				100%		100%
Eindhoven (N = 16)			100%			
Gouda (N = 13)				7,7%	92,3%	
Heerlen (N= 8)		100%				37,55
Helmond (N = 6)					100%	
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)				100%		
Maastricht (N= 11)	36,4%	63,6%				9,1%
Utrecht (N= 20)	80%	15%		5%		5%
Venlo (N = 20)					100%	
Vlissingen (N = 13)			53,8%	23,1%	23,1%	

15. Gebruiken alle instellingen in uw regio die met kinderen en/of ouders werken een protocol voor het omgaan met meisjesbesnijdenis, gericht op melding bij het Openbaar Ministerie?

Centrumgemeente	Missing	Gegevens onbekend	Nee	Gedeeltelijk/in ontwikkeling	Ja	Actie
Alkmaar (N= 20)			100%			100%
Almere (N= 6)	33,3%	50%	16,7%			16,7%
Amsterdam (N= 6)		33,3%	16,7%	50%		100%
Apeldoorn (N= 7)			71,4%	28,6%		57,1%
Arnhem (N= 11)			100%			100%
Delft (N= 4)			100%			100%
Den Bosch (N= 21)		85,7%	4,8%	9,5%		9,5%
Den Helder (N= 9)				100%		100%
Dordrecht (N= 14)			100%			
Ede (N= 5)			100%			100%
Eindhoven (N = 16)				93,8%	6,3%	
Gouda (N = 13)			92,3%	7,7%		7,7%
Heerlen (N= 8)		87,5%		12,5%		25%
Helmond (N = 6)					100%	
Hilversum (N= 10)	100%					
Leiden (N = 22)				100%		100%
Maastricht (N= 11)	27,3%	54,5%		9,1%	9,1%	9,1%
Utrecht (N= 20)	80%	20%				5%
Venlo (N = 20)				100%		
Vlissingen (N = 13)			76,9%	23,1%		